

**Чернівецький навчально-науковий юридичний інститут
Національного університету
«Одеська юридична академія»**

**ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА УКРАЇНИ
ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН**

*навчально-методичний
посібник*

*для першого (бакалаврського) рівня, галузь знань 08 «Право»,
спеціальність – 081 «Право»*

**Чернівці
2024**

УДК 340.1(477)(091)(075.8)

ББК 67.3(4УКР)я73 + 67.3(0)я73

Рекомендовано до друку рішенням кафедри загальнотеоретичної юриспруденції та прав людини Чернівецького навчально-наукового юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія» (Протокол № 2 від 29 серпня 2024 року)

Рекомендовано до друку Навчально-методичною радою Чернівецького навчально-наукового юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія» (Протокол № 2 від 2 вересня 2024 року)

Рецензенти:

Криховецький І. З. – доктор юридичних наук, доцент кафедри права та публічного управління ЗВО «Університет Короля Данила»

Латковський Т. А. – доктор юридичних наук, професор, в.о. завідувача кафедри конституційного, адміністративного, фінансового права Чернівецького навчально-наукового юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія»

Історія держави і права України та зарубіжних країн: навчально-методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня; галузь знань - 08 «Право», спеціальність - 081 «Право»/ Укл.: Цуркан-Сайфуліна Ю.В. Чернівці, 2024. 102 с.

ББК 67.3(4УКР)я73 + 67.3(0)я73

© ЧННЮІ НУ «ОЮА», 2024

© Цуркан-Сайфуліна Ю.В, 2024

[%D1%82%D0%B8%D0%BA%D1%83%D0%BC_03_11_21_%D0%94%D1%80%D1%83%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%BD%D1%8F.pdf](#)

27. Шевченко І.А. Україна в роки Другої світової війни: правові аспекти. Наукові праці КНУ імені Тараса Шевченка, 2023. URL: <https://journals.knu.ua/ww2-law.pdf>

28. Шершенькова В. А. Інтеграційні процеси радянської України з країнами Центральної та Східної Європи у 1919-1991 роках. Україна на шляху до європейської інтеграції: історико-правовий екскурс : монографія М. Р. Аракелян, Н. В. Єфремова, О. В. Горяга та ін. За заг. кер. М. Р. Аракеляна ; МОН України, Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2020. С. 179-198.

29. Шершенькова В. А., Попсуєнко Л.О. До питання про методи дослідження та вивчення історії держави і права зарубіжних країн. Юридичний науковий електронний журнал. № 6. 2022. http://lsej.org.ua/6_2022/7.pdf

30. Шершенькова В. А., Попсуєнко Л. О. Перша кодифікація права в радянській Україні (20-ті рр. XX ст.) Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 4. С. 82–84. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2021/20.pdf

31. Шершенькова В.А., Шершеньков В.С. Кримінальна відповідальність козаків за звичаєвим правом. Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття. 2022. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/18132>

32. Шершенькова В.А. Правове регулювання сімейних відносин в Україні (70–80-ті рр. XX ст.). Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень: Міжн. наук.-практ. конф. Одеса, 2023. Т. 1. С. 126–129. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/25887>

33. Шлома О. В. Використання практичних робіт на уроках історії. Генезум. 2024. URL: <https://genezum.org/files/dnipro-24102024-zbirnyk.pdf#page=86>

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Пошукова система Google Академія (Google Scholar). URL: <http://scholar.google.com>.

2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Опис навчальної дисципліни.....	8
Тематичний план навчальної дисципліни.....	9
Глосарій.....	12
Плани семінарських і практичних занять.....	15
Завдання для самостійної та індивідуальної роботи студентів.....	22
Інтерактивні вправи.....	31
Теми доповідей.....	41
Тести.....	49
Контрольні питання з навчальної дисципліни.....	82
Питання до Екзамену.....	92
Список рекомендованих джерел до вивчення навчальної дисципліни.....	97

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна «Історія держави та права України та зарубіжних країн» є обов'язковою складовою освітньо-професійної програми «Право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Актуальність і необхідність вивчення курсу «Історія держави та права України та зарубіжних країн» зумовлена важливістю розуміння еволюції державності та правових систем у контексті соціально-політичних змін. Вивчення історичних етапів становлення держави і права дає можливість аналізувати закономірності розвитку правових систем, визначати вплив культурних, економічних і політичних факторів на формування правових традицій, а також робити порівняння між різними правовими системами світу.

У межах навчальної дисципліни особлива увага приділяється дослідженню основних етапів розвитку державності України, від Київської Русі до сучасної незалежної держави. Поряд із цим, розглядаються процеси становлення правових систем зарубіжних країн, включаючи античний період, середньовіччя, новий і новітній час. Важливими аспектами є аналіз впливу правових традицій зарубіжних держав на формування правових систем України.

Вивчення дисципліни спрямоване на формування у студентів комплексного бачення історичного розвитку держави і права, навичок аналізу історичних джерел, здатності критично оцінювати історико-правові явища та розуміти закономірності розвитку правових систем у контексті глобальних викликів сучасності.

Предметом навчальної дисципліни є дослідження основних етапів розвитку державності та права України і зарубіжних країн, їх взаємодії, а також впливу історичних процесів на формування сучасних правових систем.

Компетентності, які мають бути сформовані у результаті опанування навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.

<content/uploads/sites/83/2023/04/metodychka-idpzk-seminarski-2022-mep-2.pdf>

20. Росавицький О.О. Реформування та інтернаціоналізація правової освіти в Україні. Білоцерківський національний аграрний університет, 2023. URL:

http://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/8869/1/Reformuvannia_ta.pdf

21. Руснак Ю. І. Формування служби військового капеланства в Збройних Силах України в умовах російсько-української війни. Культурологічний альманах. 2024. URL:

<http://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/478>

22. Сушко Г.І. Аналітичний огляд джерел з історії права Київської Русі. Вісник Національного університету «Острозька академія», 2022. URL: <https://oa.edu.ua/journals/law/history-of-ukrainian-law.pdf>

23. Тищик Б., Бойко І., Кахнич В. Становлення та розвиток наукових шкіл на юридичному факультеті Львівського університету. Львівський національний університет імені Івана Франка, 2024, с. 182. URL: <https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/04/Zbirnyk-tez-konferentsii-25.4.2024-r.pdf>

24. Федоренко Я.А. Історія держави і права зарубіжних країн. Частина 2. Національний університет цивільного захисту України, 2024. URL:

http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/22806/1/%D0%AF%D0%BD%D1%96%D0%BD%D0%B0_%D0%A4%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F_%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%B8_%D1%96_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0_%D0%B7%D0%B0%D1%80%D1%83%D0%B1%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B8%D1%85_%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD_%D0%A7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0_2_M7HPhkE.pdf

25. Ціватий В.Г. Зарубіжне українство, освітня діаспорологія та інституційна історія Українського вільного університету (УВУ). Редакційна колегія, 2021. URL: <https://diaspora.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/Tsivatyi-V.G.-History-UVU.pdf>

26. Череватюк В.Б. Практикум з історії держави і права зарубіжних країн. Національний авіаційний університет, 2021, с. 34–78. URL: https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/63441/1/%D0%A7%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%B0%D1%82%D1%8E%D0%BA_%D0%86%D0%94%D0%9F%D0%97%D0%9A_%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BA

<http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/25481/1/%D0%9A%D0%B0%D0%BF%D1%83%D1%81%D1%82%D1%8F%D0%BD.pdf>

12. Ключковський Ю. Можливості проведення виборів в Україні відповідно до європейських стандартів під час і після війни. ЕКМАІР. 2024. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/12c186a9-31a2-4eac-b243-bb5d336cb0f0>

13. Марченко О. В. Історія держави і права зарубіжних країн. 2024. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/15379>

14. Марченко О. В. Історія держави і права зарубіжних країн. ДДУВС, 2024. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/15379/%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D0%86%D0%94%D0%9F%D0%97%D0%9A.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

15. Орленко В.В. Розвиток правової культури в Україні в період становлення незалежності. Наукові записки НаУКМА, 2023. URL: <https://journals.ukma.edu.ua/snukma/article/view/412>

16. Політова А. С. Історія встановлення кримінальної відповідальності за статтею 438 КК України. XV Всеукраїнська конференція. Донецьк, 2024. С. 214. URL: https://www.researchgate.net/profile/Anna-Politova-2/publication/387172837_Politova_AS_Istoria_vstanovlenna_kriminalnoi_vidpovidalnosti_za_statteu_438_KK_Ukraini_poglad_i_vcenih_na_cu_problemu_Aktualni_problemi_kriminalnogo_prava_materiali_XV_Vseukr_nauk-teoret_konf_prisvac_p/links/6762cdad8cfcdf077fe3a762/Politova-AS-Istoria-vstanovlenna-kriminalnoi-vidpovidalnosti-za-statteu-438-KK-Ukraini-poglad_i_vcenih-na-cu-problemu-Aktualni-problemi-kriminalnogo-prava-materiali-XV-Vseukr-nauk-teoret-konf-prisvac.pdf#page=214

17. Політова А. С. Історія встановлення кримінальної відповідальності за статтею 438 КК України. XV Всеукраїнська конференція. Донецьк, 2024. URL: <https://www.researchgate.net/publication/387172837>

18. Поліщук А.М. Вплив судової реформи 1864 року на розвиток правової системи України. Український історичний журнал, 2022. URL: <https://uij.gov.ua/articles/court-reform-1864.pdf>

19. Присташ Л.Т. Історія держави і права зарубіжних країн: навчально-методичні рекомендації та тестові завдання. Навчально-методичний посібник. Прикарпатський національний університет ім. В.Стефаника, 2022. URL: <https://kttidip.pnu.edu.ua/wp->

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища

Спеціальні компетентності:

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК6. Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК11. Уміння комунікувати у мультикультурному середовищі шляхом застосування мовного різноманіття.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН 7. Скласти та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

ПРН 12. Донести до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.

ПРН 14. Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.

ПРН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

ПРН 16. Використовувати комп'ютерні програми, необхідні у правничій діяльності.

ПРН 17. Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.

ПРН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи

ПРН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

ПРН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

Завдання дисципліни:

- Ознайомити студентів з основними етапами формування державності України, починаючи від Київської Русі, через період Гетьманщини, до створення сучасної незалежної України.
- Розкрити історичні особливості розвитку правових систем різних країн світу, включаючи античні цивілізації, середньовічні держави, новий і новітній час.
- Пояснити вплив соціально-економічних, культурних і політичних факторів на формування правових норм, інститутів та ідей.
- Навчити студентів порівнювати історичні правові системи України і зарубіжних країн, визначати їхні спільні риси та відмінності.
- Дослідити роль провідних мислителів, наукових шкіл та правознавців у формуванні сучасних уявлень про право і державу.
- Сформувати навички роботи з історичними джерелами права, аналізу історико-правової інформації та її застосування для пояснення сучасних правових процесів.
- Ознайомити студентів із глобальними процесами, які вплинули на розвиток правових систем і сформували основи сучасного міжнародного права.
- Розвивати у студентів здатність до формулювання обґрунтованих висновків щодо значення історичних процесів у розвитку сучасних правових систем.

Результати навчання:

https://dspace.nadpsu.edu.ua/bitstream/123456789/3217/1/istorija_derzhavy_i_prava_21.pdf

3. Борошенко О. В. Українська козацька держава XVII-XVIII століть: до питання про місце звичаїв у судочинстві. Тези доповідей. Харків: Майдан, 2024. С. 167. URL: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2516/1/%D0%9C%D0%A7-2024.%20%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE.pdf#page=167>

4. Булавина С. Є., Гороть А. М. Імплементация мінімального міжнародно-правового стандарту поведінки з шукачами притулку. Луцьк, 2024. С. 14-26. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstreams/123456789/26641/1/Area%20Nauki%202024-14-26.pdf>

5. Гедікова Н.П. Методичні рекомендації з дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн». Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського, 2021, с. 5–35. URL: http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/13162/1/Hedikova%20Natalia%20Pylypivna_2021.pdf

6. Гончаренко В.Д. Історія держави і права України: Академічний курс. Харків: Право, 2021. URL: <https://pravo-ua.com/2021-istoriya-derzhavi-i-prava.pdf>

7. Деркачова О. С. Осмислення теми козацтва в українських коміксах. Редакційна колегія. Запоріжжя, 2024. С. 111. URL: https://dspace.znu.edu.ua/jspui/bitstream/12345/24542/1/%D0%9C%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D0%B8_%D0%9B%D1%96%D1%82_%D0%B9_%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F_2024_%D0%BE%D0%B1%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D0%B0.pdf#page=111

8. Історія держави і права зарубіжних країн. Курс лекцій. В.М. Щербатюк (кер. авт. кол.), Ю.В. Сокур (відп. секр.), Є.С. Дурнов, О.А. Житков, Ю.В. Кривицький та ін.; за ред. В.М. Щербатюка; навчальне видання. – К.: Видавництво «Фенікс», 2021. 536 с.

9. Історія держави і права зарубіжних країн: підручник. За заг. ред. О.М. Бандурки. 2-ге вид., допов. та змін. Х.: ХНУВС. 2021. 595 с.

10. Історія держави і права зарубіжних країн: підручник; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Бандурки; [Бандурка О. М., Швець Д. В., Бурдін М. Ю., Головка О. М., та ін. ; вступ. слово О. М. Бандурки]. Харків : Майдан, 2020. 618 с.

11. Капустян Г. Т. Розвиток національної самобутності та свідомості українців у XVI–першій половині XVII ст. Полтава: ПНПУ, 2024. URL:

2024. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/15379>
6. Остапенко Т.О., Горяга О.В. Загальнокримінальні засади дослідження системи законодавства про державні злочини на українських землях у післяреволюційний період. Актуальні проблеми Вітчизняної юриспруденції. 2022. № 3. С. 12–17.
 7. Цуркан-Сайфуліна Ю.В., Котуха О.С., Вплив правової політики на формування заохочувального механізму правового регулювання і правової культури в сучасному українському суспільстві. Правові новели. 2024. № 22. С. 28-35. DOI <https://doi.org/10.32782/ln.2024.22.04>
 8. Цуркан-Сайфуліна Ю.В., Барабаш О.О. Визначення правової політики держави в контексті заохочувальних норм права та правової культури особи. Право і суспільство. 2024. № 1. С. 262-267. DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.1.2.39>
 9. Цуркан-Сайфуліна Ю.В. Забезпечення прав людини як найважливішої конституційної категорії в умовах воєнного стану. Держава та регіони. Серія: Право. 2023. №3. С.200-204. DOI <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2023.3.31> http://law.stateandregions.zp.ua/archive/3_2023/31.pdf
 10. Цуркан-Сайфуліна Ю.В., Терлюк І.Я. Ad fontes українського парламентаризму: парламентські практики шляхетських станово-представницьких органів влади в Україні XIV-XVII століть. Правові новели. 2023. № 20. С. 7-15. DOI https://doi.org/10.32782/ln.2023.20.01_3
 11. Цуркан-Сайфуліна Ю.В. Загально-теоретичні питання національної безпеки України в умовах масштабної військової агресії. Національна безпека України в реаліях масштабної військової агресії: колективна монографія / за заг. ред. В.В. Марчука, К.А. Возняковської. Чернівці, 2024. С. 432-473.
 12. Шершенькова В.А. Історія держави і права зарубіжних країн: навчально-методичні рекомендації. Одеська національна юридична академія, 2023. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/bitstreams/93344a54-bd19-4694-ac04-1955e0d33342/download>

Допоміжна:

1. Бабкіна О. До 100-річчя з дня народження доктора юридичних наук, професора Володимира Дмитровича Бабкіна. Науковий часопис УДУ імені Михайла Драгоманова. 2024. URL: <https://sj.udu.edu.ua/index.php/pnspd/article/view/1657>
2. Басараб О.Т., Бомбергер І.І. Історія держави і права України та зарубіжних країн. DSpace Національної академії державного управління при Президентові України, 2021. URL:

- Демонструвати знання про основні етапи розвитку державності та права України, розуміти їх значення у світовій історії права.
- Аналізувати особливості правових систем зарубіжних країн, зокрема їх еволюцію у різні історичні періоди.
- Встановлювати взаємозв'язок між політичними, економічними, соціальними і культурними процесами та розвитком правових норм.
- Порівнювати різні правові системи світу, оцінювати їх вплив на формування сучасного правового середовища.
- Оцінювати внесок українських і зарубіжних правознавців у розвиток права, зокрема у сфері міжнародного права та прав людини.
- Використовувати історичні знання для аналізу сучасних правових явищ, обґрунтовувати свої позиції у наукових дискусіях.
- Застосовувати історико-правовий метод у процесі аналізу правових проблем, розробляти обґрунтовані рішення з урахуванням історичного досвіду.
- Поглиблювати правову культуру шляхом усвідомлення історичних передумов розвитку права та його сучасних форм.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вид заняття	Загальна кількість годин (ДФ)	Загальна кількість годин (ЗФ)
лекції	40	20
семінарські заняття	44	10
індивідуальна робота	36	50
самостійна робота	60	100
всього	180	180
Екзамен	+	+

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ДО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основна:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Декларація про державний суверенітет України : прийнята Верховною Радою Української РСР 16.07.1990 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12>
3. Акт проголошення незалежності України : прийнятий Верховною Радою України 24.08.1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12>
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : підписана 04.11.1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004

Підручники, посібники, наукові праці:

1. Дроздюк В.В. Етапи становлення та розвитку правових інститутів у Галицько-Волинській державі. Вісник Львівського національного університету, 2023. URL: <https://lnu.edu.ua/journal-of-history/volyn.pdf>
2. Єфремова Н. Права людини та громадянина у конституційних актах Української Народної Республіки. Юридичний вісник № 3/2021. Одеса: Гельветика, С. 7–14.
3. Єфремова Н.В., Корнієнко І.В. Науково-педагогічна діяльність Миколи Розенталя в умовах політичних утисків і терору в СРСР. Юридичний вісник № 2/2023. Одеса: Гельветика, С. 193-204.
4. Історія держави і права зарубіжних країн : навчально-методичні рекомендації. Л.О. Попсуєнко, В. А. Шершенькова. Одеса: Фенікс, 2022. 24 с. <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/75>
5. Марченко О. В. Історія держави і права зарубіжних країн. ДДУВС,

68. Правові традиції Африки
69. Комерційне право середньовічного Сходу
70. Реформація та її вплив на право
71. Абсолютна монархія у Франції: правові основи
72. Парламентська монархія в Англії Нового часу
73. Кодифікація права у Франції
74. Судові реформи Нового часу
75. Законодавство колоніальної Англії
76. Конституція США: принципи та структура
77. Федералізм у США: розподіл влад
78. Судова система США
79. Громадянські права у США
80. Кодекс Наполеона та його значення

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1	
Тема 1.	Вступ до курсу Історія держави і права України
Тема 2.	Державні утворення та право на території України в доісторичний період
Тема 3.	Київська Русь: становлення державності та права
Тема 4.	Руська Правда як джерело права Київської Русі
Тема 5.	Галицько-Волинська держава: особливості державного устрою та права
Тема 6.	Литовсько-Руська держава та її вплив на правову систему України
Тема 7.	Правове становище українських земель у складі Речі Посполитої
Тема 8.	Запорозька Січ: військово-політична організація та право
Тема 9.	Козацька держава (Гетьманщина): державний устрій та право
Тема 10.	Українські землі під владою Російської та Австрійської імперій
Тема 11.	Українська Народна Республіка (УНР): державотворення та право
Тема 12.	Гетьманат Павла Скоропадського: державний устрій та право
Тема 13.	Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР): державотворення та право

Тема 14.	Радянська Україна: становлення державної влади та правової системи
Тема 15.	Україна в роки Другої світової війни: окупація та правові зміни
Тема 16.	Радянська Україна у післявоєнний період та період десталінізації
Тема 17.	Україна в період «застою» та перебудови
Тема 18.	Незалежність України: формування державності та правової системи (1991-2014)
Тема 19.	Україна в умовах російської агресії з 2014 року: виклики та правові зміни
Тема 20.	Сучасний етап розвитку держави і права України
МОДУЛЬ 2	
Тема 1.	Історія державності та правових систем зарубіжних країн: введення у курс
Тема 2.	Соціальна організація та правопорядок у Стародавньому Єгипті
Тема 3.	Законодавча традиція та правові норми Вавилонського царства
Тема 4.	Суспільний устрій і право Давньої Індії
Тема 5.	Формування права і адміністрації у Стародавньому Китаї
Тема 6.	Полісна система та правова думка в античній Греції
Тема 7.	Еволюція права у Стародавньому Римі: від республіки до імперії
Тема 8.	Королівство франків та його юридичні звичаї
Тема 9.	Феодальні інститути і право середньовічної Франції
Тема 10.	Зародження англійського права у середньовічний період

28. Демократія в Афінах та її правові основи
29. Судова система в Греції
30. Спадкове право у Греції
31. Етапи розвитку римського права
32. Закони XII таблиць
33. Принципи римського приватного права
34. Судова система та адвокатура в Римі
35. Вплив римського права на європейські системи
36. Франкське суспільство: структура і право
37. Салічний закон: зміст і значення
38. Організація правосуддя у франків
39. Феодальні правовідносини у Франкській державі
40. Вплив франкського права на Європу
41. Феодальна структура Франції
42. Канонічне право і його значення
43. Судова система середньовічної Франції
44. Феодальне правосуддя та міські статuti
45. Кримінальне право Франції у середні віки
46. Велика хартія вольностей і її правове значення
47. Загальне право Англії: формування і зміст
48. Парламентська монархія в Англії
49. Роль суду присяжних у середньовічній Англії
50. Феодальні і міські закони в Англії
51. Політична структура Священної Римської імперії
52. Правове становище курфюрстів
53. Феодальні закони в німецьких землях
54. Канонічне право в Німеччині
55. Міське право та гільдії у Німеччині
56. Походження і розвиток канонічного права
57. Вплив церковного права на світське законодавство
58. Формування міських кодексів у Європі
59. Правовий статус цехів і гільдій
60. Торговельне право в середні віки
61. Формування Московської держави
62. Судебники Івана III та Івана IV
63. Кріпосне право в Московії
64. Організація судочинства в Московській державі
65. Правові звичаї Московської держави
66. Шаріат як система права
67. Судова система ісламських країн

69. Конституційний процес незалежної України
70. Формування державних інституцій після 1991 року
71. Реформа судової системи в Україні (1991–2014)
72. Анексія Криму: правова оцінка
73. Конфлікт на Донбасі та правове регулювання
74. Правовий режим воєнного стану
75. Законодавчі гарантії суверенітету України
76. Статус внутрішньо переміщених осіб в Україні
77. Законодавство про боротьбу з пропагандою
78. Міжнародні санкції проти РФ: юридичні наслідки
79. Реакція української держави на вторгнення 2022 року

МОДУЛЬ 2

1. Предмет і завдання курсу історії зарубіжного держави і права
2. Методологія дослідження зарубіжних правових систем
3. Етапи розвитку правових систем у світі
4. Вплив ідеологій на зарубіжні правові системи
5. Порівняльний аналіз правових систем світу
6. Політична структура Стародавнього Єгипту
7. Централізація влади фараона
8. Судова система Стародавнього Єгипту
9. Релігія та законодавство в Єгипті
10. Економічні норми права Єгипту
11. Виникнення держави у Вавилоні
12. Кодекс Хаммурапі: структура і значення
13. Соціальні стани у Вавилоні та їх правовий статус
14. Система покарань у Вавилонському царстві
15. Вплив вавилонського права на інші держави
16. Система варн у Давній Індії
17. Закони Ману: структура і правове значення
18. Сімейне та спадкове право Індії
19. Судова система Давньої Індії
20. Покарання за правопорушення в Індії
21. Політична централізація у Китаї
22. Конфуціанство і легізм як джерела права
23. Адміністративна система Китаю
24. Судова система у Стародавньому Китаї
25. Соціальні відносини у китайському праві
26. Полісна система в античній Греції
27. Закони Лікурга і Солона

Тема 11.	Правова система німецьких земель у добу Середньовіччя
Тема 12.	Канонічне та міське право Західної Європи у середні віки
Тема 13.	Формування правових норм у Московії в середньовічну епоху
Тема 14.	Правові традиції середньовічного Сходу та Африки
Тема 15.	Державність і правові реформи Західної Європи у Новий час
Тема 16.	Етапи становлення правової системи Англії у Новий час
Тема 17.	Виникнення та розвиток законодавства в Сполучених Штатах Америки
Тема 18.	Розвиток державних і правових інституцій Франції у Новий час
Тема 19.	Формування правових інститутів у Німеччині Нового часу
Тема 20.	Трансформація права в Японії та Китаю у Новий час
Тема 21.	Держава і право Європи у Новітню добу
Тема 22.	Еволюція правових норм у Сполучених Штатах у Новітній період
Тема 23.	Розвиток правових систем Японії та Китаю у Новітню епоху
Тема 24.	Право і держава в СРСР та країнах соціалістичного блоку
Тема 25.	Постколоніальні правові системи і незалежність
Тема 26.	Глобальні тенденції розвитку права у сучасному світі

ГЛОСАРІЙ

Абсолютизм – форма правління, за якої вся влада зосереджена в руках монарха.

Адвокатура – інститут захисту прав і свобод громадян у судових процесах.

Адміністративне право – галузь права, що регулює діяльність органів виконавчої влади.

Анархізм – політична ідеологія, що заперечує державну владу.

Аристократія – привілейований суспільний клас, який має політичний вплив.

Білль про права – акт, що закріплює основні права громадян.

Буржуазія – соціальний клас, що володіє засобами виробництва.

Васал – особа, що підпорядковується сюзерену у феодалній системі.

Верховний суд – найвищий судовий орган у державі.

Воєнний стан – особливий правовий режим у період збройного конфлікту.

Габсбурги – європейська династія, що правила Австрією та Іспанією.

Генеральна рада – вищий орган влади у Запорозькій Січі.

Гільдія – об'єднання ремісників або купців у середньовічних містах.

Господарський кодекс – нормативний акт, що регулює економічну діяльність.

Громадянство – правовий зв'язок людини з державою.

Декларація – офіційна заява про принципи чи наміри.

Деспотизм – форма правління, за якої влада зосереджена в руках однієї особи.

Децентралізація – передача владних повноважень від центральних до місцевих органів.

Диктатура – необмежена влада однієї особи або групи осіб.

Договір – угода між сторонами, що встановлює взаємні права та обов'язки.

Екстрадиція – видача злочинця іншій державі.

Еміграція – виїзд населення з країни на постійне місце проживання.

Етатизм – концепція, що відстоює активну роль держави в економіці та політиці.

Законодавство – сукупність законів держави.

Законодавча влада – гілка влади, що приймає закони.

Земське право – система норм, що регулювала життя в середньовічній Європі.

Імперія – велика держава, що об'єднує різні народи під єдиною владою.

Інкорпорація – включення території однієї держави до складу іншої.

Інститути права – структурні підрозділи галузей права.

Історичне джерело – документ чи артефакт, що відображає події минулого.

29. Організація Запорозької Січі

30. Органи влади Запорозької Січі

31. Козацьке звичаєве право

32. Соціальні та економічні відносини в Січі

33. Формування Гетьманщини

34. Органи влади та автономія Гетьманщини

35. Суспільний лад та соціальні групи у Гетьманщині

36. Зовнішня політика Гетьманщини

37. Імперська політика щодо українських земель

38. Судова система в Російській та Австрійській імперіях

39. Національно-визвольний рух і правові аспекти

40. Формування УНР та Центральна Рада

41. Конституційний процес в УНР

42. Органи влади УНР

43. Законодавство УНР

44. Прихід до влади Павла Скоропадського

45. Органи влади Гетьманату

46. Соціально-економічна політика Гетьманату

47. Зовнішня політика Гетьманату

48. Проголошення ЗУНР

49. Соціальні відносини в ЗУНР

50. Правова система ЗУНР

51. Міжнародне становище ЗУНР

52. Установлення радянської влади в Україні

53. Конституції УРСР: аналіз основних положень

54. Органи влади в радянській Україні

55. Судова система УРСР у 1920-1930-х роках

56. Економічні та кримінальні норми радянської доби

57. Правові наслідки приєднання західноукраїнських земель

58. Організація управління під час нацистської окупації

59. Право у період Другої світової війни

60. Національно-визвольний рух під час війни

61. Відбудова радянської влади у післявоєнний час

62. Реформи судової системи у період деєгалінізації

63. Особливості законодавства УРСР у 1950-1960-х роках

64. Соціальні реформи в післявоєнний період

65. Адміністративно-командна система в період застою

66. Перебудова і її вплив на правову систему України

67. Початок національно-демократичного руху

68. Акт проголошення незалежності України

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

МОДУЛЬ 1

1. Поняття, методи та завдання історії держави і права України
2. Періодизація історії державності та правових систем в Україні
3. Джерела історії держави і права України
4. Історіографія досліджень з історії держави і права України
5. Значення курсу для формування національної правосвідомості
6. Трипільська культура: суспільний устрій та елементи управління
7. Скіфські племена: правові звичаї та політична організація
8. Право та державний устрій античних міст Північного Причорномор'я
9. Боспорське царство: правова система та інституції
10. Формування Київської Русі як держави
11. Соціальна структура Київської Русі
12. Органи влади Київської Русі
13. Прийняття християнства та його правовий вплив
14. Руська Правда: структура і зміст
15. Правопорушення та покарання в Руській Правді
16. Спадкове та сімейне право у Київській Русі
17. Економічні відносини у Київській Русі та їх правове регулювання
18. Галицько-Волинська держава: утворення та устрій
19. Соціально-економічні відносини в Галицько-Волинській державі
20. Правова система Галицько-Волинського князівства
21. Інкorporація українських земель до Литовської держави
22. Литовські Статути: значення для українського права
23. Судова система Литовсько-Руської держави
24. Майнові та спадкові правовідносини за Литовськими Статутами
25. Люблінська унія та її наслідки для українських земель
26. Державний устрій Речі Посполитої та вплив на Україну
27. Судова система українських земель у складі Речі Посполитої
28. Правовий статус української шляхти

Канонічне право – система церковних норм і законів.

Капітуляція – угода про припинення війни на певних умовах.

Картель – об'єднання підприємств для регулювання виробництва та цін.

Кастова система – соціальна структура, характерна для Індії.

Київська Русь – середньовічна держава східних слов'ян.

Колонізація – заселення та освоєння нових територій.

Комісаріат – орган управління в радянській системі влади.

Конституція – основний закон держави.

Конфедерація – союз незалежних держав.

Кріпосне право – система залежності селян від землевласників.

Кримінальне право – галузь права, що регулює відповідальність за злочини.

Легітимність – визнання законності влади народом.

Ліквідація – припинення діяльності організації чи установи.

Літопис – історичний твір, що описує події за роками.

Люстрація – процес очищення влади від осіб, пов'язаних із попереднім режимом.

Магдебурзьке право – система міського самоврядування в Середньовіччі.

Магістрат – орган міського самоврядування.

Майорат – принцип спадкування старшим сином.

Майнове право – сукупність норм, що регулюють відносини власності.

Меркантилізм – економічна політика, спрямована на накопичення золота.

Метрополія – країна, що володіє колоніями.

Міжнародне право – система правових норм, що регулюють відносини між державами.

Місцеве самоврядування – система управління на рівні територіальних громад.

Монархія – форма правління, за якої влада належить одній особі.

Натуралізація – процес набуття громадянства.

Націоналізація – передача приватної власності у власність держави.

Нація – історично сформована спільність людей з єдиною культурою та мовою.

Нова історія – період історії, що охоплює XVI–XIX століття.

Олігархія – влада вузької групи осіб.

Опричнина – політика Івана IV Грозного у Московії.

Органи влади – установи, що здійснюють управління державою.

Плебісцит – народне голосування з важливого питання.

Податок – обов'язковий платіж державі.

Поліс – місто-держава в Стародавній Греції.

Політологія – наука про політичні системи та процеси.

Право власності – юридичне закріплення права володіння майном.

Прецедент – судові рішення, що стає зразком для подальших справ.

Рабство – форма залежності людини від власника.

Ратифікація – затвердження міжнародного договору державою.

Реабілітація – відновлення прав особи після необґрунтованого переслідування.

Референдум – загальнонародне голосування.

Реформа – зміни в суспільному чи державному житті.

Руська Правда – збірник законів Київської Русі.

Сейм – законодавчий орган у Польщі та Литві.

Сепаратизм – прагнення до відокремлення від держави.

Суверенітет – незалежність держави у внутрішніх і зовнішніх справах.

Феодалізм – суспільний лад із васально-ленними відносинами.

Хартія – документ, що визначає права та привілеї.

Централізація – зосередження влади в одному центрі.

Шаріат – ісламське релігійне право.

Тема 23. Розвиток правових систем Японії та Китаю у Новітню епоху

1. Які основні положення Конституції Японії 1947 року?
2. Як змінилася судова система Японії після Другої світової війни?
3. Які соціалістичні реформи впроваджувалися у Китаї після 1949 року?
4. Яку роль відіграє комуністична партія у правовій системі КНР?
5. Які сучасні правові реформи здійснюються у Китаї?

Тема 24. Право і держава в СРСР та країнах соціалістичного блоку

1. Як Жовтнева революція 1917 року вплинула на правову систему СРСР?
2. Які основні положення містила Конституція СРСР 1936 року?
3. Як розвивалися правові системи країн соціалістичного блоку?
4. Які соціальні права закріплювалися у правових системах соціалістичних країн?
5. Яку роль відігравала Комуністична партія у правовій системі СРСР?

Тема 25. Постколоніальні правові системи і незалежність

1. Які правові наслідки мало завершення колоніальної епохи для колишніх колоній?
2. Які основні правові реформи були проведені після деколонізації?
3. Як традиційні правові норми вплинули на нові правові системи незалежних держав?
4. Який вплив мають міжнародні організації на розвиток правових систем постколоніальних країн?
5. Як у постколоніальних країнах регулюється політична система та правові відносини?

Тема 26. Глобальні тенденції розвитку права у сучасному світі

1. Як глобалізація впливає на національні правові системи?
2. Які механізми міжнародного права використовуються для захисту прав людини?
3. Які основні виклики стоять перед міжнародним правом у сфері економічного регулювання?
4. Як здійснюється правове регулювання діяльності транснаціональних корпорацій?
5. Які перспективи та виклики постають перед правовими системами у XXI столітті?

Тема 18. Розвиток державних і правових інституцій Франції у Новий час

1. Які основні реформи Наполеона мали вплив на правову систему Франції?
2. Як змінилася соціальна структура французького суспільства після революції?
3. Які особливості мала судова система Франції у Новий час?
4. Які економічні реформи вплинули на розвиток правової системи?
5. Який вплив мали революційні ідеї на правове регулювання у Франції?

Тема 19. Формування правових інститутів у Німеччині Нового часу

1. Яка політична структура була у Німецькій конфедерації 1815 року?
2. Які основні реформи та кодифікація права були проведені в Німеччині?
3. Як розвивалася правова система Пруссії?
4. Яке значення мала рецепція римського права для німецької правової системи?
5. Як розвивалося комерційне право в Німеччині?

Тема 20. Трансформація права в Японії та Китаї у Новий час

1. Які основні реформи були здійснені в Японії під час реставрації Мейдзі?
2. Яке значення мала Конституція Японії 1889 року?
3. Які основні правові реформи відбувалися в Китаї наприкінці XIX століття?
4. Як західні правові системи вплинули на реформування китайського права?
5. Які основні принципи сучасної правової системи Китаю?

Тема 21. Держава і право Європи у Новітню добу

1. Які політичні зміни відбулися в Європі після Першої світової війни?
2. Які основні конституційні реформи були проведені в європейських країнах у XX столітті?
3. Як формувалася система захисту прав людини у Європі?
4. Які основні реформи судової системи були здійснені у європейських країнах?
5. Яку роль відіграло міжнародне право у регулюванні відносин між державами Європи?

Тема 22. Еволюція правових норм у Сполучених Штатах у Новітній період

1. Які основні конституційні реформи були проведені у США у XX столітті?
2. Як розвивалася федеральна судова система у США?
3. Які ключові закони сприяли розширенню громадянських прав і свобод у США?
4. Як розвивалося економічне право та державне регулювання у США?
5. Який вплив має правова система США на розвиток світового права?

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ МОДУЛЬ 1. ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА УКРАЇНИ

Тема 1. Вступ до курсу Історія держави і права України

- 1.1. Предмет, методи та завдання курсу
- 1.2. Періодизація історії держави і права України
- 1.3. Історіографія та джерела
- 1.4. Значення курсу для формування національної свідомості

Тема 2. Державні утворення та право на території України в доісторичний період

- 2.1. Трипільська культура та її суспільний устрій
- 2.2. Скіфські племена: політична організація та право
- 2.3. Античні міста-держави Північного Причорномор'я
- 2.4. Боспорське царство: державний устрій та правова система

Тема 3. Київська Русь: становлення державності та права

- 3.1. Утворення та розвиток Київської Русі
- 3.2. Суспільний лад та соціальна структура
- 3.3. Державний устрій та органи влади
- 3.4. Прийняття християнства та його вплив на право

Тема 4. Руська Правда як джерело права Київської Русі

- 4.1. Структура та зміст Руської Правди
- 4.2. Види правопорушень та покарань
- 4.3. Спадкове та сімейне право
- 4.4. Економічні відносини та їх правове забезпечення

Тема 5. Галицько-Волинська держава: особливості державного устрою та права

- 5.1. Утворення та розвиток Галицько-Волинського князівства
- 5.2. Суспільний лад та соціально-економічні відносини
- 5.3. Державний устрій та система управління
- 5.4. Правова система та джерела права

Тема 6. Литовсько-Руська держава та її вплив на правову систему України

- 6.1. Інкorporація українських земель до Великого князівства Литовського
- 6.2. Литовські Статути та їх значення для українського права
- 6.3. Судова система та судочинство
- 6.4. Майнові та спадкові відносини

Тема 7. Правове становище українських земель у складі Речі Посполитої

- 7.1. Люблінська унія та її наслідки
- 7.2. Державний устрій та система управління
- 7.3. Судочинство та судова система
- 7.4. Правовий статус української шляхти

Тема 8. Запорозька Січ: військово-політична організація та право

8.1. Виникнення та розвиток Запорозької Січі

8.2. Військово-політичний устрій та органи влади

8.3. Козацьке звичаєве право

8.4. Правове регулювання соціальних і економічних відносин

Тема 9. Козацька держава (Гетьманщина): державний устрій та право

9.1. Утворення Гетьманщини та її територіальний устрій

9.2. Автономія та органи влади

9.3. Суспільний лад та правове становище населення

9.4. Зовнішня політика та міжнародні відносини

Тема 10. Українські землі під владою Російської та Австрійської імперій

10.1. Адміністративно-територіальний поділ та управління

10.2. Суспільний лад та соціально-економічні відносини

10.3. Судова система та судочинство

10.4. Національно-визвольний рух та правові аспекти

Тема 11. Українська Народна Республіка (УНР): державотворення та право

11.1. Утворення Центральної Ради та проголошення УНР

11.2. Конституційний процес та прийняття Конституції

11.3. Державний устрій та органи влади

11.4. Правова система та законодавство

Тема 12. Гетьманат Павла Скоропадського: державний устрій та право

12.1. Прихід до влади та політичний курс

12.2. Державний устрій та органи управління

12.3. Соціально-економічна політика

12.4. Зовнішня політика та міжнародні відносини

Тема 13. Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР): державотворення та право

13.1. Проголошення ЗУНР та державний устрій

13.2. Суспільний лад і соціальні відносини

13.3. Правова система та джерела права

13.4. Міжнародні відносини та визнання

Тема 14. Радянська Україна: становлення державної влади та правової системи

14.1. Проголошення радянської влади в Україні

14.2. Конституції УРСР та їх особливості

14.3. Судова система та органи влади

14.4. Господарське, цивільне та кримінальне право

Тема 15. Україна в роки Другої світової війни: окупація та правові зміни

15.1. Приєднання західноукраїнських земель до УРСР

15.2. Зміни в управлінні та судовій системі під час окупації

1. Як формувалося канонічне право та які його основні джерела?

2. Як церковне право впливало на світське законодавство середньовічної Європи?

3. Які особливості мало міське право та які його джерела?

4. Як регулювався правовий статус цехів та гільдій?

5. Як здійснювалося регулювання торговельних відносин у середньовічних містах?

Тема 13. Формування правових норм у Московії в середньовічну епоху

1. Які основні етапи розвитку Московської держави?

2. Яке значення мали Судебники Івана III та Івана IV для розвитку права?

3. Як розвивалося кріпосне право в Московії?

4. Якою була організація системи судочинства?

5. Яку роль відігравало звичаєве право в Московії?

Тема 14. Правові традиції середньовічного Сходу та Африки

1. Які особливості мали правові системи ісламського світу?

2. Як виникло та розвивалося шаріатське право?

3. Які особливості мало судочинство на Сході?

4. Як звичаєве право регулювало суспільні відносини в Африці?

5. Як регулювалися торговельні та комерційні відносини у східних цивілізаціях?

Тема 15. Державність і правові реформи Західної Європи у Новий час

1. Який вплив мала Реформація на право та державність у Західній Європі?

2. Як формувалася абсолютна монархія у Франції?

3. Які особливості мала парламентська монархія в Англії?

4. Яке значення мала кодифікація права у Новий час?

5. Які судові реформи були проведені у країнах Західної Європи?

Тема 16. Етапи становлення правової системи Англії у Новий час

1. Як змінювалася роль парламенту в Англії у Новий час?

2. Які особливості мала система загального права?

3. Яке значення мав Білль про права 1689 року?

4. Які основні колоніальні правові реформи були запроваджені Англією?

5. Як розвивався суд присяжних у Новий час?

Тема 17. Виникнення та розвиток законодавства в Сполучених Штатах Америки

1. Як британське право вплинуло на правову систему колоній Північної Америки?

2. Яке значення мала Конституція США 1787 року?

3. Які принципи федералізму закріплені у правовій системі США?

4. Як була організована судова система США?

5. Які основні громадянські права були закріплені у Біллі про права США?

Тема 6. Полісна система та правова думка в античній Греції

1. Як була організована політична система грецьких полісів?
2. Які основні реформи Лікурґа та Солон?
3. Які риси мала афінська демократія?
4. Як працювала судова система в античній Греції?
5. Як регулювалися питання власності та спадкування в грецькому праві?

Тема 7. Еволюція права у Стародавньому Римі: від республіки до імперії

1. Які основні етапи розвитку римської державності?
2. Яке значення мали Закони XII таблиць?
3. Які основні принципи римського приватного права?
4. Як була організована судова система Риму?
5. Як римське право вплинуло на формування європейських правових систем?

Тема 8. Королівство франків та його юридичні звичаї

1. Яку соціальну структуру мало франкське суспільство?
2. Які основні положення містив Салічний закон?
3. Як функціонувала судова система франків?
4. Як були організовані феодалні відносини у франкському королівстві?
5. Який вплив мало франкське право на подальший розвиток європейської правової традиції?

Тема 9. Феодалні інститути і право середньовічної Франції

1. Як була побудована феодална система у Франції?
2. Яку роль відігравало канонічне право у Франції?
3. Які особливості мала середньовічна судова система Франції?
4. Які основні положення містили міські статuti?
5. Як розвивалося кримінальне право у середньовічній Франції?

Тема 10. Зародження англійського права у середньовічний період

1. Яке значення мала Велика хартія вольностей для розвитку англійського права?
2. Які основні риси системи загального права в Англії?
3. Як формувалася парламентська монархія в Англії?
4. Яка роль суду присяжних у середньовічній Англії?
5. Як міські та феодалні закони впливали на правову систему Англії?

Тема 11. Правова система німецьких земель у добу Середньовіччя

1. Які особливості мала політична структура Священної Римської імперії?
2. Яку роль відігравали курфюрсти в політичній та правовій системі?
3. Які основні норми містили феодалні закони німецьких земель?
4. Яке значення мало канонічне право в Німеччині?
5. Яку роль відігравали гільдії у правовій системі німецьких міст?

Тема 12. Канонічне та міське право Західної Європи у середні віки

15.3. Державне будівництво та право у військовий час

15.4. Рух опору і спроби національного відродження

Тема 16. Радянська Україна у післявоєнний період та період десталінізації

16.1. Відбудова державних інститутів

16.2. Реформування судової системи

16.3. Зміни в законодавстві УРСР

16.4. Політичні та соціальні реформи

Тема 17. Україна в період «застою» та перебудови

17.1. Політична система та адміністративно-командний устрій

17.2. Уніфікація законодавства та система контролю

17.3. Перебудова та реформи кінця 1980-х років

17.4. Початок національно-демократичного руху

Тема 18. Незалежність України: формування державності та правової системи (1991–2014)

18.1. Проголошення незалежності та міжнародне визнання

18.2. Конституція України 1996 року

18.3. Формування сучасних державних інститутів

18.4. Реформа судової системи та правові новації

Тема 19. Україна в умовах російської агресії з 2014 року: виклики та правові зміни

19.1. Анексія Криму та окупація східних регіонів

19.2. Воєнний конфлікт на Донбасі: правове регулювання та міжнародна реакція

19.3. Законодавство у період воєнного стану

19.4. Правове забезпечення територіальної цілісності та суверенітету

19.5. Правовий статус внутрішньо переміщених осіб

19.6. Законодавчі заходи щодо боротьби з пропагандою та дезінформацією

19.7. Міжнародні санкції проти Росії та їх правові наслідки

19.8. Повномасштабне вторгнення Росії у 2022 році: реакція української держави та міжнародного співтовариства

19.9. Режим воєнного стану після 2022 року: особливості правового регулювання

19.10. Законодавчі зміни для підтримки обороноздатності країни

19.11. Співпраця України з міжнародними організаціями у питаннях безпеки та права

19.12. Правове регулювання мобілізації та підтримки Збройних Сил України

19.13. Гуманітарне право: захист цивільного населення в умовах воєнних дій

19.14. Створення правових механізмів для відшкодування збитків від агресії Росії

19.15. Визнання Росії державою-агресором та юридичні наслідки для міжнародного права

19.16. Вплив воєнного стану на правову систему України та реформування законодавства

Тема 20. Сучасний етап розвитку держави і права України

20.1. Європейська інтеграція та адаптація законодавства

20.2. Антикорупційні реформи та правова реформа

20.3. Захист прав внутрішньо переміщених осіб

20.4. Міжнародна підтримка та правові аспекти євроінтеграції

МОДУЛЬ 2. ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Тема 1. Історія державності та правових систем зарубіжних країн: введення у курс

1.1. Предмет, завдання та методологія курсу

1.2. Основні етапи розвитку правових систем у світі

1.3. Вплив суспільних ідеологій на формування правових традицій

1.4. Порівняльний аналіз правових систем

Тема 2. Соціальна організація та правопорядок у Стародавньому Єгипті

2.1. Політична структура єгипетського суспільства

2.2. Роль фараона та централізація влади

2.3. Основи права і судова система

2.4. Вплив релігії на законодавство

2.5. Економічні регулювання в правовій системі

Тема 3. Законодавча традиція та правові норми Вавилонського царства

3.1. Виникнення державності у Вавилоні

3.2. Кодекс Хаммурапі та його структура

3.3. Соціальні статуси та їх правове оформлення

3.4. Система покарань і санкцій

3.5. Вплив законодавства Вавилону на сусідні держави

Тема 4. Суспільний устрій і право Давньої Індії

4.1. Система варн і її правове закріплення

4.2. Закони Ману та їх значення

4.3. Сімейне право та регулювання спадщини

4.4. Судова система і роль релігії

4.5. Покарання за правопорушення

Тема 5. Формування права і адміністрації у Стародавньому Китаї

5.1. Політична централізація і роль імператора

5.2. Вплив конфуціанства і легізму на право

5.3. Адміністративна організація держави

5.4. Система судочинства і юридичні звичаї

5.5. Правове регулювання соціальних відносин

3. Які законодавчі механізми передбачені для захисту прав внутрішньо переміщених осіб?

4. Яку міжнародну підтримку отримує Україна у процесі євроінтеграції?

МОДУЛЬ 2 ІТДПЗК

Тема 1. Історія державності та правових систем зарубіжних країн: введення у курс

1. Що є предметом вивчення історії держави і права зарубіжних країн?

2. Які методи використовуються при дослідженні розвитку правових систем?

3. Які основні етапи розвитку правових систем у світі?

4. Як суспільні ідеології вплинули на формування правових традицій?

5. У чому полягають відмінності між романо-германською, англосаксонською та релігійною правовими системами?

Тема 2. Соціальна організація та правопорядок у Стародавньому Єгипті

1. Які були основні соціальні стани у Стародавньому Єгипті?

2. Яку роль відігравав фараон у централізації влади?

3. Які особливості мала судова система Єгипту?

4. Як релігія впливала на єгипетське законодавство?

5. Які економічні норми регулювали господарські відносини в Стародавньому Єгипті?

Тема 3. Законодавча традиція та правові норми Вавилонського царства

1. Які чинники вплинули на формування державності у Вавилоні?

2. Яка структура Кодексу Хаммурапі?

3. Яку роль відігравали соціальні статуси у правовій системі Вавилону?

4. Які види покарань передбачав Кодекс Хаммурапі?

5. Який вплив мало вавилонське законодавство на інші стародавні цивілізації?

Тема 4. Суспільний устрій і право Давньої Індії

1. Як була організована варнова система в Індії?

2. Які основні положення містили Закони Ману?

3. Як регулювалися сімейні та спадкові відносини у Давній Індії?

4. Які функції виконували судові органи Індії?

5. Які види покарань застосовувалися в давньоіндійському праві?

Тема 5. Формування права і адміністрації у Стародавньому Китаї

1. Які особливості мало централізоване управління Китаю?

2. Як конфуціанство та легізм вплинули на китайське право?

3. Які особливості мало адміністративне управління в Китаї?

4. Як була організована судова система Стародавнього Китаю?

5. Як регулювалися соціальні та майнові відносини у Китаї?

2. Які основні положення містила Конституція України 1996 року?
3. Як формувалися сучасні державні інститути незалежної України?
4. Які ключові судові та правові реформи відбулися в Україні в період 1991-2014 років?

Тема 19. Україна в умовах російської агресії з 2014 року: виклики та правові зміни

1. Які правові наслідки мало анексування Криму та окупація частини Донбасу?
2. Як міжнародне право регулює питання воєнного конфлікту на Сході України?
3. Які правові обмеження та зміни були запроваджені під час воєнного стану?
4. Як здійснюється правове забезпечення територіальної цілісності та суверенітету України?
5. Які особливості правового статусу внутрішньо переміщених осіб (ВПО)?
6. Які законодавчі заходи спрямовані на боротьбу з російською пропагандою та дезінформацією?
7. Які міжнародні санкції були запроваджені проти Росії та які їх правові наслідки?
8. Як українська держава та міжнародна спільнота відреагували на повномасштабне вторгнення РФ у 2022 році?
9. Які особливості правового регулювання режиму воєнного стану після 2022 року?
10. Які законодавчі зміни були запроваджені для підтримки обороноздатності країни?
11. Які форми співпраці Україна має з міжнародними організаціями у сфері безпеки та права?
12. Як законодавство регулює мобілізацію та підтримку Збройних Сил України?
13. Як міжнародне гуманітарне право захищає цивільне населення в умовах війни?
14. Які правові механізми створені для відшкодування збитків, завданих російською агресією?
15. Які юридичні наслідки мало визнання Росії державою-агресором?
16. Як воєнний стан вплинув на правову систему України та які законодавчі реформи здійснюються?

Тема 20. Сучасний етап розвитку держави і права України

1. Як здійснюється адаптація законодавства України до європейських стандартів?
2. Які основні етапи антикорупційних реформ були проведені в Україні?

Тема 6. Полісна система та правова думка в античній Греції

- 6.1. Розвиток полісів та їх правова система
- 6.2. Закони Лікурґа і Солона
- 6.3. Демократична система в Афінах
- 6.4. Судова система та її принципи
- 6.5. Спадкове право та право власності

Тема 7. Еволюція права у Стародавньому Римі: від республіки до імперії

- 7.1. Етапи розвитку римської держави
- 7.2. Закони XII таблиць і їх значення
- 7.3. Принципи приватного права в Римі
- 7.4. Судова система та діяльність адвокатури
- 7.5. Вплив римського права на європейську правову традицію

Тема 8. Королівство франків та його юридичні звичаї

- 8.1. Структура франкського суспільства
- 8.2. Салічний закон і його значення
- 8.3. Організація правосуддя та система судів
- 8.4. Феодальні відносини та право
- 8.5. Вплив франкського права на Західну Європу

Тема 9. Феодальні інститути і право середньовічної Франції

- 9.1. Соціальна ієрархія та феодальна структура
- 9.2. Вплив канонічного права
- 9.3. Судова система в епоху Середньовіччя
- 9.4. Феодальне правосуддя та міські статuti
- 9.5. Розвиток кримінального права

Тема 10. Зародження англійського права у середньовічний період

- 10.1. Велика хартія вольностей та її вплив
- 10.2. Система загального права в Англії
- 10.3. Формування парламентської монархії
- 10.4. Роль суду присяжних
- 10.5. Феодальні та міські закони

Тема 11. Правова система німецьких земель у добу Середньовіччя

- 11.1. Політична структура Священної Римської імперії
- 11.2. Курфюрсти і їх роль у правовій системі
- 11.3. Феодальні закони Німеччини
- 11.4. Канонічне право та його застосування
- 11.5. Роль гільдій та розвиток міського права

Тема 12. Канонічне та міське право Західної Європи у середні віки

- 12.1. Походження та розвиток канонічного права
- 12.2. Вплив церковного права на світське законодавство
- 12.3. Формування міських законів та кодексів

12.4. Правовий статус цехів та гільдій

12.5. Регулювання торговельних відносин

Тема 13. Формування правових норм у Московії в середньовічну епоху

13.1. Розвиток Московської держави

13.2. Судебник Івана III та Івана IV

13.3. Кріпосне право і соціальна структура

13.4. Організація системи судочинства

13.5. Політична роль правових звичаїв

Тема 14. Правові традиції середньовічного Сходу та Африки

14.1. Правові системи ісламського світу

14.2. Виникнення та розвиток шаріату

14.3. Судочинство на Сході

14.4. Право і суспільні відносини в Африці

14.5. Торговельне та комерційне право на Сході

Тема 15. Державність і правові реформи Західної Європи у Новий час

15.1. Вплив Реформації на право

15.2. Розвиток абсолютної монархії у Франції

15.3. Формування парламентської монархії в Англії

15.4. Кодифікація права у Новий час

15.5. Судові реформи та зміни у правовій системі

Тема 16. Етапи становлення правової системи Англії у Новий час

16.1. Підвищення ролі парламенту

16.2. Розвиток загального права і судочинство

16.3. Білль про права і права громадян

16.4. Колоніальні правові реформи

16.5. Розвиток суду присяжних

Тема 17. Виникнення та розвиток законодавства в Сполучених Штатах Америки

17.1. Колоніальне право і його вплив

17.2. Конституційна основа США

17.3. Федералізм та розподіл влад

17.4. Судова система США

17.5. Громадянські права і свободи

Тема 18. Розвиток державних і правових інституцій Франції у Новий час

18.1. Реформи Наполеона та Кодекс Наполеона

18.2. Зміни у соціальній структурі

18.3. Судова система Франції

18.4. Економічні та правові реформи

18.5. Вплив революційних ідей на право

Тема 19. Формування правових інститутів у Німеччині Нового часу

19.1. Конфедерація та її політична структура

4. Яка була зовнішня політика Української Держави?

Тема 13. Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР): державотворення та право

1. Як була проголошена ЗУНР?

2. Яка була соціальна структура ЗУНР?

3. Які джерела права діяли в ЗУНР?

4. Які міжнародні відносини мала ЗУНР?

Тема 14. Радянська Україна: становлення державної влади та правової системи

1. Як була встановлена радянська влада в Україні?

2. Які конституційні зміни відбувалися в радянській Україні?

3. Як функціонувала судова система?

4. Які особливості мало господарське та кримінальне право?

Тема 15. Україна в роки Другої світової війни: окупація та правові зміни

1. Які основні територіальні зміни відбулися в Україні у зв'язку з приєднанням західноукраїнських земель до УРСР?

2. Як змінилася система управління та судочинство на окупованих територіях України?

3. Які особливості мало державне будівництво в умовах воєнного часу?

4. Яку роль відіграв рух опору у збереженні української державності?

Тема 16. Радянська Україна у післявоєнний період та період деєсталінізації

1. Які заходи здійснювалися для відбудови державних інститутів в Україні після Другої світової війни?

2. Які зміни відбулися в судовій системі УРСР після війни?

3. Як реформувалося законодавство УРСР у післявоєнний період?

4. Які політичні та соціальні реформи були запроваджені в ході деєсталінізації?

Тема 17. Україна в період «застою» та перебудови

1. Якими були основні особливості політичної системи України у період «застою»?

2. Як впливала уніфікація законодавства на розвиток правової системи УРСР?

3. Які правові та соціальні реформи проводилися в ході перебудови у 1980-х роках?

4. Як зароджувався національно-демократичний рух в Україні наприкінці 1980-х років?

Тема 18. Незалежність України: формування державності та правової системи (1991-2014)

1. Які правові механізми були використані для проголошення незалежності України?

3. Як була організована система управління у Галицько-Волинському князівстві?

4. Які джерела права використовувалися у Галицько-Волинській державі?

Тема 6. Литовсько-Руська держава та її вплив на правову систему України

1. Як українські землі увійшли до складу Великого князівства Литовського?

2. Яке значення мали Литовські Статути для правової системи України?

3. Як працювала судова система у Великому князівстві Литовському?

4. Як регулювалися майнові та спадкові відносини?

Тема 7. Правове становище українських земель у складі Речі Посполитої

1. Які наслідки мала Люблінська унія для українських земель?

2. Як змінилася система управління на українських землях?

3. Які зміни відбулися в судовій системі українських земель?

4. Як змінився правовий статус української шляхти?

Тема 8. Запорозька Січ: військово-політична організація та право

1. Які фактори сприяли виникненню Запорозької Січі?

2. Як була організована військово-політична влада у Січі?

3. Які особливості мало козацьке звичаєве право?

4. Як регулювалися соціальні та економічні відносини в Січі?

Тема 9. Козацька держава (Гетьманщина): державний устрій та право

1. Як була утворена Гетьманщина?

2. Які органи влади існували у Гетьманщині?

3. Яка була соціальна структура населення Гетьманщини?

4. Як здійснювалася зовнішня політика Гетьманщини?

Тема 10. Українські землі під владою Російської та Австрійської імперій

1. Як змінювався адміністративно-територіальний поділ українських земель?

2. Які соціальні зміни відбувалися у цей період?

3. Як була організована судова система?

4. Які правові аспекти мав національно-визвольний рух?

Тема 11. Українська Народна Республіка (УНР): державотворення та право

1. Як була утворена Українська Центральна Рада?

2. Які етапи конституційного процесу відбувалися в УНР?

3. Які органи влади існували в УНР?

4. Які особливості мало законодавство УНР?

Тема 12. Гетьманат Павла Скоропадського: державний устрій та право

1. Як Скоропадський прийшов до влади?

2. Як була організована державна влада Української Держави?

3. Які основні соціально-економічні реформи впроваджувалися в цей період?

19.2. Реформи і кодифікація німецького права

19.3. Правова система Пруссії

19.4. Запозичення римського права

19.5. Розвиток комерційного права

Тема 20. Трансформація права в Японії та Китаї у Новий час

20.1. Реформи Мейдзі та їх наслідки

20.2. Конституція Японії 1889 року

20.3. Китайські правові реформи кінця XIX століття

20.4. Вплив західних правових систем на Китай

20.5. Формування сучасної правової системи

Тема 21. Держава і право Європи у Новітню добу

21.1. Політичні зміни після Першої світової війни

21.2. Конституційні реформи у країнах Європи

21.3. Права людини та їх правове забезпечення

21.4. Судова система у Європі

21.5. Розвиток міжнародного права

Тема 22. Еволюція правових норм у Сполучених Штатах у Новітній період

22.1. Конституційні реформи та права людини

22.2. Федеральна судова система

22.3. Розширення громадянських прав і свобод

22.4. Економічні закони та регулювання

22.5. Вплив США на світове право

Тема 23. Розвиток правових систем Японії та Китаю у Новітню епоху

23.1. Конституція Японії після Другої світової війни

23.2. Розвиток судової системи Японії

23.3. Китайські соціалістичні реформи

23.4. Роль комуністичної партії в праві Китаю

23.5. Сучасні реформи в КНР

Тема 24. Право і держава в СРСР та країнах соціалістичного блоку

24.1. Вплив Жовтневої революції на право

24.2. Конституція СРСР 1936 року

24.3. Правові реформи у країнах соціалістичного блоку

24.4. Соціальні права та політика

24.5. Роль партії у правовій системі

Тема 25. Постколоніальні правові системи і незалежність

25.1. Наслідки колоніалізму для права

25.2. Правові реформи після деколонізації

25.3. Традиційні правові норми

25.4. Вплив міжнародних організацій на право

25.5. Політична система і правове регулювання

Тема 26. Глобальні тенденції розвитку права у сучасному світі

26.1. Вплив глобалізації на національні правові системи

26.2. Міжнародне право і права людини

26.3. Інтеграція у світову економіку та право

26.4. Регулювання транснаціональних корпорацій

26.5. Виклики і перспективи для правових систем

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

СТУДЕНТІВ.

МОДУЛЬ 1

Тема 1. Вступ до курсу Історія держави і права України

1. Поясніть предмет та методи курсу «Історія держави і права України».
2. Обґрунтуйте періодизацію історії держави і права України.
3. Проаналізуйте основні джерела з історії держави і права України.
4. Охарактеризуйте значення курсу для формування національної свідомості.
5. Порівняйте різні історичні підходи до вивчення держави і права України.

Тема 2. Державні утворення та право на території України в доісторичний період

1. Проаналізуйте суспільний устрій Трипільської культури.
2. Визначте політичну організацію та право скіфських племен.
3. Порівняйте правові системи античних міст-держав Північного Причорномор'я.
4. Опишіть державний устрій та правову систему Боспорського царства.
5. Як географічні та культурні фактори впливали на правові традиції стародавніх цивілізацій на території України?

Тема 3. Київська Русь: становлення державності та права

1. Охарактеризуйте основні етапи утворення Київської Русі.
2. Проаналізуйте соціальну структуру Київської Русі.
3. Розкрийте систему державного управління та роль князя.
4. Визначте вплив прийняття християнства на право Київської Русі.
5. Порівняйте правові норми Київської Русі та сучасної України.

Тема 4. Руська Правда як джерело права Київської Русі

1. Проаналізуйте структуру та зміст Руської Правди.
2. Визначте основні види правопорушень та покарань за Руською Правдою.
3. Дайте характеристику спадкового та сімейного права у Київській Русі.
4. Оцініть вплив економічних відносин на правову систему Київської Русі.
5. Порівняйте норми Руської Правди із сучасним кримінальним законодавством.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. ІДПУ

Тема 1. Вступ до курсу Історія держави і права України

1. Що вивчає історія держави і права України?
2. Які методи використовуються в дослідженні історії держави і права?
3. Які періоди виокремлюють у розвитку державності та права України?
4. Які основні джерела вивчення історії держави і права?
5. Яке значення має цей курс для формування національної правосвідомості?

Тема 2. Державні утворення та право на території України в доісторичний період

1. Які особливості суспільного устрою Трипільської культури?
2. Як була організована влада в скіфських племенах?
3. Які правові норми існували в античних містах-державах Північного Причорномор'я?
4. Яка система управління існувала в Боспорському царстві?

Тема 3. Київська Русь: становлення державності та права

1. Які основні етапи формування Київської Русі?
2. Як була організована соціальна структура Київської Русі?
3. Які органи влади існували в Київській Русі?
4. Як вплинуло прийняття християнства на право Київської Русі?

Тема 4. Руська Правда як джерело права Київської Русі

1. Які редакції мала Руська Правда?
2. Які правопорушення та покарання передбачала Руська Правда?
3. Як регулювалися спадкові та сімейні відносини в Київській Русі?
4. Як Руська Правда впливала на економічні відносини?

Тема 5. Галицько-Волинська держава: особливості державного устрою та права

1. Які були передумови утворення Галицько-Волинського князівства?
2. Які основні соціально-економічні відносини існували в цій державі?

3. Що є головною особливістю правових систем у сучасному світі?
 - а) Співіснування національного та міжнародного права
 - б) Відмова від міжнародного співробітництва
 - в) Посилення правового націоналізму
 - г) Повна уніфікація всіх правових систем
4. Яке право регулює діяльність транснаціональних корпорацій?
 - а) Міжнародне економічне право
 - б) Канонічне право
 - в) Шаріат
 - г) Кодекс Наполеона
5. Який процес є основною тенденцією у розвитку правових систем сучасного світу?
 - а) Гармонізація національного законодавства із міжнародними нормами
 - б) Посилення ролі релігійного права
 - в) Відмова від конституційних норм
 - г) Повернення до монархічного правління

Тема 5. Галицько-Волинська держава: особливості державного устрою та права

1. Охарактеризуйте етапи утворення Галицько-Волинського князівства.
2. Дослідіть соціально-економічні відносини у Галицько-Волинській державі.
3. Проаналізуйте державний устрій та систему управління.
4. Визначте основні джерела права Галицько-Волинського князівства.
5. Порівняйте політичну систему Галицько-Волинської держави та Київської Русі.

Тема 6. Литовсько-Руська держава та її вплив на правову систему України

1. Проаналізуйте процес інкорпорації українських земель до Великого князівства Литовського.
2. Охарактеризуйте Литовські Статути та їх значення для українського права.
3. Дослідіть судову систему та процес судочинства.
4. Визначте особливості майнових і спадкових відносин.
5. Порівняйте Литовські Статути із законодавством Руської Правди.

Тема 7. Правове становище українських земель у складі Речі Посполитої

1. Проаналізуйте наслідки Люблінської унії для українських земель.
2. Охарактеризуйте державний устрій та систему управління в Речі Посполитій.
3. Дослідіть особливості судочинства та судової системи.
4. Визначте правовий статус української шляхти.
5. Порівняйте правову систему Речі Посполитої з Литовськими Статутами.

Тема 8. Запорозька Січ: військово-політична організація та право

1. Охарактеризуйте етапи виникнення та розвитку Запорозької Січі.
2. Дослідіть військово-політичний устрій та органи влади Січі.
3. Визначте основні положення козацького звичаєвого права.
4. Проаналізуйте правове регулювання соціальних і економічних відносин.
5. Порівняйте правову систему Запорозької Січі з іншими європейськими державами того часу.

Тема 9. Козацька держава (Гетьманщина): державний устрій та право

1. Визначте процес утворення Гетьманщини та її територіальний поділ.
2. Охарактеризуйте автономію Гетьманщини та її органи влади.
3. Дослідіть суспільний лад та правове становище населення.
4. Проаналізуйте зовнішню політику та міжнародні відносини Гетьманщини.
5. Порівняйте політичну систему Гетьманщини з сучасною моделлю України.

Тема 10. Українські землі під владою Російської та Австрійської імперій

1. Охарактеризуйте адміністративно-територіальний поділ та систему управління українських земель.
2. Дослідіть соціально-економічні відносини на українських землях у складі імперій.
3. Визначте особливості судової системи та судочинства.
4. Проаналізуйте національно-визвольний рух та його правові аспекти.
5. Порівняйте правове становище українців у Російській та Австрійській імперіях.

Тема 11. Українська Народна Республіка (УНР): державотворення та право

1. Охарактеризуйте утворення Центральної Ради та проголошення УНР.
2. Проаналізуйте конституційний процес та прийняття Конституції УНР.
3. Дослідіть державний устрій та систему органів влади.
4. Визначте основні положення правової системи та законодавства УНР.
5. Порівняйте Конституцію УНР з Конституцією України 1996 року.

Тема 12. Гетьманат Павла Скоропадського: державний устрій та право

1. Охарактеризуйте процес приходу до влади Павла Скоропадського та його політичний курс.
2. Дослідіть державний устрій та органи управління Гетьманату.
3. Визначте соціально-економічну політику Скоропадського.
4. Проаналізуйте зовнішню політику та міжнародні відносини Гетьманату.
5. Порівняйте Гетьманат Скоропадського з УНР за моделлю державного управління.

Тема 13. Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР): державотворення та право

1. Проаналізуйте проголошення ЗУНР та її державний устрій.
2. Дослідіть соціальний лад і особливості соціальних відносин у ЗУНР.
3. Охарактеризуйте правову систему та основні джерела права.
4. Визначте міжнародні відносини ЗУНР та питання її визнання.
5. Порівняйте політичну систему ЗУНР з іншими національними утвореннями того часу.

Тема 14. Радянська Україна: становлення державної влади та правової системи

1. Охарактеризуйте процес проголошення радянської влади в Україні.
2. Дослідіть особливості конституцій УРСР та їх зміни.
3. Визначте структуру судової системи та органів влади.
4. Проаналізуйте господарське, цивільне та кримінальне право УРСР.
5. Порівняйте систему управління УРСР у різні періоди радянської влади.

Тема 15. Україна в роки Другої світової війни: окупація та правові зміни

1. Проаналізуйте процес приєднання західноукраїнських земель до УРСР.
2. Дослідіть зміни в управлінні та судовій системі під час окупації.

- в) Повна відмова від європейських правових традицій
 - г) Запровадження феодальної системи
2. Яка міжнародна організація сприяла розвитку правових реформ у постколоніальних країнах?
 - а) ООН
 - б) НАТО
 - в) Варшавський договір
 - г) Європейський Союз
3. Який вплив мав колоніалізм на правові системи Африки та Азії?
 - а) Запровадження правових норм європейських держав
 - б) Повне знищення місцевих правових традицій
 - в) Відсутність правових реформ
 - г) Утвердження феодального права
4. Яке право найчастіше домінувало в правових системах постколоніальних країн?
 - а) Континентальне право
 - б) Англосаксонське право
 - в) Традиційне право
 - г) Змішане право
5. Яке ключове завдання стояло перед урядами незалежних держав після деколонізації?
 - а) Створення національної правової системи
 - б) Відмова від правових реформ
 - в) Відновлення колоніального права
 - г) Запровадження комуністичної ідеології

Тема 26. Глобальні тенденції розвитку права у сучасному світі

1. Який головний виклик стоїть перед національними правовими системами в умовах глобалізації?
 - а) Уніфікація законодавства відповідно до міжнародних стандартів
 - б) Збереження правового ізоляціонізму
 - в) Відмова від міжнародного права
 - г) Повернення до феодального права
2. Яка міжнародна організація відіграє ключову роль у розвитку міжнародного права?
 - а) ООН
 - б) ОПЕК
 - в) НАТО
 - г) ЮНЕСКО

5. Яка структура судової системи існує у сучасному Китаї?
 - а) Підпорядкування судів комуністичній партії
 - б) Повна незалежність судів від держави
 - в) Відсутність судової системи
 - г) Верховенство міжнародного права над національним

Тема 24. Право і держава в СРСР та країнах соціалістичного блоку

1. Який основний закон діяв у СРСР у 1936-1977 роках?
 - а) Конституція СРСР 1936 року
 - б) Кодекс Наполеона
 - в) Велика хартія вольностей
 - г) Судебник Івана III
2. Що стало основною характеристикою правової системи СРСР?
 - а) Підпорядкування законодавства Комуністичній партії
 - б) Незалежність судової влади
 - в) Панування римського права
 - г) Верховенство приватної власності
3. Яке право регулювало відносини між громадянами СРСР?
 - а) Кодекс Наполеона
 - б) Соціалістичне право
 - в) Канонічне право
 - г) Англосаксонське право
4. Що стало наслідком розпаду СРСР для правової системи пострадянських країн?
 - а) Перехід до демократичних правових систем
 - б) Повернення до феодального права
 - в) Відновлення радянської правової системи
 - г) Запровадження римського права
5. Яка система права домінувала в країнах соціалістичного блоку?
 - а) Соціалістична правова система
 - б) Звичаєве право
 - в) Шаріат
 - г) Кодекс Наполеона

Тема 25. Постколоніальні правові системи і незалежність

1. Яка головна характеристика правових реформ після деколонізації?
 - а) Повернення до традиційних правових систем
 - б) Уніфікація права відповідно до міжнародних стандартів

3. Охарактеризуйте особливості державного будівництва та права у військовий час.
4. Визначте роль руху опору та спроби національного державотворення.
5. Порівняйте окупаційний правовий режим в Україні з іншими окупованими країнами.

Тема 16. Радянська Україна у післявоєнний період та період десталінізації

1. Охарактеризуйте процес відбудови державних інститутів після війни.
2. Дослідіть реформування судової системи в післявоєнний період.
3. Визначте основні зміни в законодавстві УРСР у 1950–1960-х роках.
4. Проаналізуйте політичні та соціальні реформи періоду десталінізації.
5. Порівняйте політичний режим УРСР у період сталінізму та десталінізації.

Тема 17. Україна в період «застою» та перебудови

1. Охарактеризуйте політичну систему та адміністративно-командний устрій.
2. Дослідіть процес уніфікації законодавства та системи контролю.
3. Проаналізуйте основні реформи періоду перебудови.
4. Визначте роль національно-демократичного руху у зміні правової системи.
5. Порівняйте правову систему СРСР у період «застою» та перебудови.

Тема 18. Незалежність України: формування державності та правової системи (1991–2014)

1. Проаналізуйте проголошення незалежності та процес міжнародного визнання України.
2. Дослідіть конституційний процес та ухвалення Конституції України 1996 року.
3. Охарактеризуйте формування сучасних державних інститутів.
4. Визначте основні правові реформи судової системи.
5. Порівняйте перехідний період державного управління після розпаду СРСР в Україні та інших країнах.

Тема 19. Україна в умовах російської агресії з 2014 року: виклики та правові зміни

1. Проаналізуйте наслідки анексії Криму та окупації східних регіонів для правової системи України.
2. Дослідіть правове регулювання воєнного конфлікту на Донбасі та міжнародну реакцію.
3. Охарактеризуйте зміни в законодавстві України у період воєнного стану.
4. Визначте правові механізми забезпечення територіальної цілісності України.

5. Порівняйте правовий статус внутрішньо переміщених осіб в Україні та Європі.

Тема 20. Сучасний етап розвитку держави і права України

1. Охарактеризуйте основні напрямки європейської інтеграції та адаптації законодавства України.
2. Дослідіть основні антикорупційні реформи та їх вплив на правову систему.
3. Проаналізуйте законодавчі ініціативи щодо захисту прав внутрішньо переміщених осіб.
4. Визначте роль міжнародної підтримки у правових аспектах євроінтеграції України.
5. Порівняйте сучасну правову систему України з європейськими стандартами.

МОДУЛЬ 2.

Тема 1. Історія державності та правових систем зарубіжних країн: введення у курс

1. Визначте основні етапи розвитку правових систем у світі та проілюструйте прикладами.
2. Порівняйте методологічні підходи до вивчення історії держави та права.
3. Дослідіть вплив суспільних ідеологій на правові традиції різних країн.
4. Зробіть порівняльний аналіз континентальної та англосаксонської правових систем.
5. Проаналізуйте, як історія права впливає на сучасну правову культуру країн.

Тема 2. Соціальна організація та правопорядок у Стародавньому Єгипті

1. Опишіть політичну структуру єгипетського суспільства та роль фараона.
2. Проаналізуйте вплив релігії на законодавство Стародавнього Єгипту.
3. Охарактеризуйте основні положення судової системи Єгипту.
4. Дослідіть економічні регулювання в єгипетській правовій системі.
5. Порівняйте єгипетське право з правовими системами інших стародавніх цивілізацій.

Тема 3. Законодавча традиція та правові норми Вавилонського царства

1. Дослідіть структуру та основні принципи Кодексу Хаммурапі.
2. Поясніть, як соціальні статуси впливали на правове оформлення у Вавилоні.
3. Охарактеризуйте систему покарань і санкцій у Вавилонському царстві.
4. Проаналізуйте, як законодавство Вавилону вплинуло на сусідні держави.
5. Порівняйте кодекс Хаммурапі з законами інших стародавніх цивілізацій.

Тема 4. Суспільний устрій і право Давньої Індії

3. Яка поправка до Конституції США гарантує свободу слова та релігії?
 - а) Четверта
 - б) Перша
 - в) Десята
 - г) Чотирнадцята
4. Що стало головним наслідком судової реформи у США XX століття?
 - а) Посилення судового контролю над законодавчою владою
 - б) Скасування системи судів присяжних
 - в) Ліквідація Верховного суду
 - г) Відміна Конституції
5. Яке правове рішення Верховного суду США сприяло ліквідації расової сегрегації?
 - а) Кодекс Наполеона
 - б) Верховний судовий акт 1865 року
 - в) Справа "Браун проти Ради з освіти"
 - г) Акт про незалежність

Тема 23. Розвиток правових систем Японії та Китаю у Новітню епоху

1. Який основний закон було прийнято в Японії після Другої світової війни?
 - а) Конституція Японії 1947 року
 - б) Кодекс Наполеона
 - в) Законодавчий акт династії Мін
 - г) Судебник Івана IV
2. Яка основна риса сучасного китайського законодавства?
 - а) Поєднання соціалістичних принципів із ринковими реформами
 - б) Абсолютне збереження традиційного права
 - в) Відмова від комуністичного законодавства
 - г) Повне скасування приватної власності
3. Що стало наслідком реформ Дена Сяопіна у Китаї?
 - а) Запровадження капіталістичних елементів в економіку
 - б) Повернення до системи кріпацтва
 - в) Ліквідація приватної власності
 - г) Запровадження монархічного правління
4. Який міжнародний вплив мала японська правова система після Другої світової війни?
 - а) Впровадження демократичних норм та прав людини
 - б) Повернення до середньовічних законів
 - в) Запровадження тоталітарного режиму
 - г) Відмова від міжнародних угод

- б) Поширення республіканських форм правління
- в) Відродження феодального ладу
- г) Усунення парламентських систем
- 2. Який основний документ гарантував права людини у Європі в XX столітті?
 - а) Конституція СРСР
 - б) Загальна декларація прав людини
 - в) Кодекс Наполеона
 - г) Хартія вольностей
- 3. Яка подія спричинила суттєві зміни у правовій системі Європи в 1940-х роках?
 - а) Промислова революція
 - б) Друга світова війна
 - в) Відродження римського права
 - г) Французька революція
- 4. Яку роль відіграв Європейський суд з прав людини у розвитку європейської правової системи?
 - а) Встановив диктатуру у країнах Європи
 - б) Контролював дотримання прав людини у країнах Ради Європи
 - в) Скасував усі національні конституції
 - г) Відмовився від міжнародного права
- 5. Який вплив мала європейська інтеграція на правові системи країн-членів ЄС?
 - а) Зменшення значення національного законодавства
 - б) Гармонізація законодавства відповідно до норм ЄС
 - в) Повне скасування національних правових систем
 - г) Ліквідація державного суверенітету

Тема 22. Еволюція правових норм у Сполучених Штатах у Новітній період

- 1. Який правовий документ у США закріпив розширення громадянських прав у 1960-х роках?
 - а) Декларація незалежності
 - б) Закон про громадянські права 1964 року
 - в) Кодекс Наполеона
 - г) Конституція США 1787 року
- 2. Що є основною особливістю федеральної судової системи США?
 - а) Відсутність Верховного суду
 - б) Верховенство місцевих судів
 - в) Поділ на федеральні та штатні суди
 - г) Підпорядкування судової влади виконавчій

- 1. Опишіть систему варн та її правове закріплення у законах Ману.
- 2. Проаналізуйте особливості сімейного та спадкового права Давньої Індії.
- 3. Дослідіть роль релігії у судовій системі Індії.
- 4. Розгляньте основні покарання за правопорушення у Давній Індії.
- 5. Порівняйте правові норми Давньої Індії з правовими системами Давнього Китаю та Єгипту.

Тема 5. Формування права і адміністрації у Стародавньому Китаї

- 1. Визначте особливості політичної централізації у Китаї та роль імператора.
- 2. Поясніть, як конфуціанство та легізм вплинули на китайське право.
- 3. Охарактеризуйте адміністративну організацію держави у Китаї.
- 4. Дослідіть судову систему та юридичні звичаї китайської цивілізації.
- 5. Порівняйте правове регулювання соціальних відносин у Китаї з правовими системами інших держав.

Тема 6. Полісна система та правова думка в античній Греції

- 1. Проаналізуйте правові особливості полісної системи.
- 2. Порівняйте закони Лікурга та Солона.
- 3. Дослідіть демократичну систему Афін та її вплив на розвиток права.
- 4. Охарактеризуйте судову систему та її основні принципи.
- 5. Визначте особливості спадкового права та права власності у Давній Греції.

Тема 7. Еволюція права у Стародавньому Римі: від республіки до імперії

- 1. Охарактеризуйте основні етапи розвитку римської держави.
- 2. Дослідіть зміст Законів XII таблиць.
- 3. Проаналізуйте принципи приватного права у Римі.
- 4. Охарактеризуйте судову систему та діяльність адвокатури.
- 5. Поясніть, як римське право вплинуло на європейську правову традицію.

Тема 8. Королівство франків та його юридичні звичаї

- 1. Охарактеризуйте структуру франкського суспільства та його вплив на право.
- 2. Проаналізуйте значення Салічного закону та його основні положення.
- 3. Дослідіть організацію правосуддя та систему судів у франків.
- 4. Поясніть особливості феодальних відносин та їхнє правове закріплення.
- 5. Порівняйте вплив франкського права на розвиток європейських правових систем.

Тема 9. Феодальні інститути і право середньовічної Франції

- 1. Визначте соціальну ієрархію середньовічної Франції та її правове оформлення.
- 2. Дослідіть вплив канонічного права на правову систему Франції.
- 3. Охарактеризуйте середньовічну судову систему Франції.

4. Проаналізуйте особливості феодального правосуддя та міських статутів.
5. Розгляньте розвиток кримінального права у Франції в епоху Середньовіччя.

Тема 10. Зародження англійського права у середньовічний період

1. Поясніть значення Великої хартії вольностей для розвитку англійського права.
2. Дослідіть формування системи загального права в Англії.
3. Охарактеризуйте розвиток парламентської монархії та її правові основи.
4. Визначте роль суду присяжних у середньовічній Англії.
5. Порівняйте феодальні та міські закони Англії з правовими нормами Франції.

Тема 11. Правова система німецьких земель у добу Середньовіччя

1. Охарактеризуйте політичну структуру Священної Римської імперії.
2. Дослідіть роль курфюрстів у правовій системі Німеччини.
3. Визначте основні положення феодальних законів німецьких земель.
4. Проаналізуйте значення канонічного права для правової системи Середньовіччя.
5. Дослідіть роль гільдій у розвитку міського права.

Тема 12. Канонічне та міське право Західної Європи у середні віки

1. Визначте походження та основні етапи розвитку канонічного права.
2. Дослідіть вплив церковного права на світське законодавство.
3. Охарактеризуйте процес формування міських законів та кодексів.
4. Розгляньте правовий статус цехів та гільдій у середньовічних містах.
5. Проаналізуйте особливості регулювання торговельних відносин.

Тема 13. Формування правових норм у Московії в середньовічну епоху

1. Визначте основні етапи розвитку Московської держави та її правової системи.
2. Дослідіть зміст Судебників Івана III та Івана IV.
3. Охарактеризуйте розвиток кріпосного права та його правові наслідки.
4. Визначте особливості організації системи судочинства Московії.
5. Дослідіть політичну роль правових звичаїв Московської держави.

Тема 14. Правові традиції середньовічного Сходу та Африки

1. Охарактеризуйте правові системи ісламського світу.
2. Дослідіть виникнення та розвиток шаріату як основи мусульманського права.
3. Визначте особливості судочинства у середньовічних ісламських державах.
4. Розгляньте основи права та суспільних відносин в Африці.
5. Порівняйте торговельне та комерційне право ісламського світу з європейськими правовими традиціями.

4. Який вплив мала Пруссія на правову систему Німеччини?

- а) Впровадила військову диктатуру
- б) Започаткувала кодифікацію права
- в) Відродила феодальні відносини
- г) Підтримала абсолютну монархію

5. Що стало наслідком кодифікації німецького права?

- а) Уніфікація законодавства на всій території Німеччини
- б) Введення воєнного стану
- в) Посилення влади католицької церкви
- г) Ліквідація судової системи

Тема 20. Трансформація права в Японії та Китаї у Новий час

1. Яка реформа сприяла модернізації Японії в XIX столітті?

- а) Реформи Мейдзі
- б) Судебник Івана IV
- в) Хартія прав людини
- г) Конституція США

2. Який основний документ було прийнято в Японії у 1889 році?

- а) Кодекс Наполеона
- б) Конституція Японії
- в) Білль про права
- г) Велика хартія вольностей

3. Яку правову систему запровадила Китайська імперія у XIX столітті?

- а) Римське право
- б) Кодекс Юстиніана
- в) Західноєвропейську модель із китайською специфікою
- г) Канонічне право

4. Що стало наслідком реформ у Японії?

- а) Впровадження парламентської системи
- б) Ліквідація правової системи
- в) Відмова від судової системи
- г) Запровадження феодальних законів

5. Який вплив мав Захід на право Китаю у XIX столітті?

- а) Примусова модернізація через нерівноправні договори
- б) Повне збереження традиційного права
- в) Ліквідація судової системи
- г) Встановлення теократії

Тема 21. Держава і право Європи у Новітню добу

1. Які політичні зміни відбулися у Європі після Першої світової війни?

- а) Посилення абсолютних монархій

2. Який політичний режим було встановлено у Франції після революції 1789 року?
 - а) Абсолютна монархія
 - б) Демократична республіка
 - в) Диктатура
 - г) Теократія
3. Що стало основою для судової системи Франції у Новий час?
 - а) Феодальні закони
 - б) Кодекс Наполеона
 - в) Канонічне право
 - г) Законодавство Римської імперії
4. Який правовий принцип закріплював Кодекс Наполеона?
 - а) Верховенство світської влади над церквою
 - б) Відродження феодального права
 - в) Обмеження прав громадян
 - г) Відміна рівності перед законом
5. Яке значення мала Декларація прав людини і громадянина?
 - а) Закріплювала права всіх верств населення
 - б) Встановлювала диктатуру Наполеона
 - в) Обмежувала права людини
 - г) Запроваджувала кріпацтво

Тема 19. Формування правових інститутів у Німеччині Нового часу

1. Який документ заклав основи німецького права у XIX столітті?
 - а) Велика хартія вольностей
 - б) Кодекс Наполеона
 - в) Німецький цивільний кодекс (BGB)
 - г) Декларація прав людини
2. Який політичний устрій існував у Німеччині до її об'єднання у 1871 році?
 - а) Абсолютна монархія
 - б) Конфедерація
 - в) Демократична республіка
 - г) Федерація
3. Яке право стало основою німецької правової системи?
 - а) Англосаксонське право
 - б) Римське право
 - в) Шаріат
 - г) Звичаєве право

Тема 15. Державність і правові реформи Західної Європи у Новий час

1. Охарактеризуйте вплив Реформації на розвиток права у Західній Європі.
2. Дослідіть правові аспекти розвитку абсолютної монархії у Франції.
3. Визначте особливості формування парламентської монархії в Англії.
4. Порівняйте кодифікацію права у Франції та Німеччині в Новий час.
5. Оцініть значення судових реформ у Західній Європі.

Тема 16. Етапи становлення правової системи Англії у Новий час

1. Визначте роль парламенту у розвитку правової системи Англії.
2. Дослідіть основні риси загального права та судочинства Англії.
3. Охарактеризуйте зміст Білля про права 1689 року.
4. Проаналізуйте особливості колоніальних правових реформ.
5. Поясніть значення розвитку суду присяжних у Англії.

Тема 17. Виникнення та розвиток законодавства в Сполучених Штатах Америки

1. Визначте особливості колоніального права у США.
2. Дослідіть конституційні основи Сполучених Штатів Америки.
3. Охарактеризуйте принципи федералізму та розподілу влад у США.
4. Розгляньте організацію судової системи США.
5. Поясніть розвиток громадянських прав і свобод у США в XIX столітті.

Тема 18. Розвиток державних і правових інституцій Франції у Новий час

1. Дослідіть реформи Наполеона та їхній вплив на правову систему Франції.
2. Охарактеризуйте соціальні зміни у Франції після революції 1789 року.
3. Визначте особливості судової системи Франції у Новий час.
4. Проаналізуйте економічні та правові реформи Наполеонівського періоду.
5. Поясніть вплив революційних ідей на право Франції.

Тема 19. Формування правових інститутів у Німеччині Нового часу

1. Визначте політичну структуру Німецької конфедерації.
2. Дослідіть процес кодифікації німецького права.
3. Охарактеризуйте особливості правової системи Пруссії.
4. Проаналізуйте вплив римського права на німецьку правову систему.
5. Визначте значення розвитку комерційного права у Німеччині.

Тема 20. Трансформація права в Японії та Китаї у Новий час

1. Охарактеризуйте реформи Мейдзі та їхній вплив на правову систему Японії.
2. Дослідіть Конституцію Японії 1889 року.
3. Визначте особливості китайських правових реформ XIX століття.
4. Порівняйте вплив західних правових систем на Китай та Японію.

5. Проаналізуйте процес формування сучасної правової системи Японії.

Тема 21. Держава і право Європи у Новітню добу

1. Дослідіть політичні зміни у Європі після Першої світової війни.
2. Охарактеризуйте основні конституційні реформи у європейських країнах.
3. Визначте роль прав людини у європейських правових системах XX століття.
4. Дослідіть розвиток судової системи у країнах Європи.
5. Проаналізуйте роль міжнародного права у Європі у XX столітті.

Тема 22. Еволюція правових норм у Сполучених Штатах у Новітній період

1. Охарактеризуйте конституційні реформи у США у XX столітті.
2. Дослідіть розвиток федеральної судової системи США.
3. Проаналізуйте розширення громадянських прав і свобод у США.
4. Визначте економічні закони та механізми державного регулювання у США.
5. Поясніть вплив правової системи США на світове право.

Тема 23. Розвиток правових систем Японії та Китаю у Новітню епоху

1. Дослідіть особливості Конституції Японії після Другої світової війни.
2. Охарактеризуйте розвиток судової системи Японії.
3. Визначте основні риси китайських соціалістичних реформ у сфері права.
4. Дослідіть роль комуністичної партії у правовій системі Китаю.
5. Проаналізуйте сучасні реформи у правовій системі КНР.

Тема 24. Право і держава в СРСР та країнах соціалістичного блоку

1. Охарактеризуйте вплив Жовтневої революції 1917 року на розвиток права.
2. Дослідіть основні положення Конституції СРСР 1936 року.
3. Визначте особливості правових реформ у країнах соціалістичного блоку.
4. Проаналізуйте систему соціальних прав у СРСР.
5. Поясніть роль Комуністичної партії у правовій системі СРСР.

Тема 25. Постколоніальні правові системи і незалежність

1. Визначте основні наслідки колоніалізму для правових систем незалежних країн.
2. Дослідіть правові реформи після деколонізації у Африці та Азії.
3. Охарактеризуйте особливості традиційних правових норм постколоніальних держав.
4. Проаналізуйте вплив міжнародних організацій на правові системи нових незалежних країн.
5. Визначте особливості політичної системи та правового регулювання у постколоніальних державах.

Тема 26. Глобальні тенденції розвитку права у сучасному світі

5. Яке значення мав Білл про права 1689 року?
 - а) Розширював права короля
 - б) Запроваджував абсолютну монархію
 - в) Гарантував основні права громадян і закріплював владу парламенту
 - г) Ліквідовував феодальний устрій

Тема 17. Виникнення та розвиток законодавства в Сполучених Штатах Америки

1. Який документ заклали основи державного устрою США?
 - а) Декларація незалежності
 - б) Конституція США 1787 року
 - в) Кодекс Наполеона
 - г) Хартія прав людини
2. Що є основним принципом федералізму в США?
 - а) Централізація влади в руках президента
 - б) Рівноправний розподіл влади між федеральним урядом і штатами
 - в) Повна автономія штатів
 - г) Відсутність центральної влади
3. Який правовий принцип був запроваджений Конституцією США?
 - а) Поділ влади на три гілки
 - б) Абсолютна монархія
 - в) Верховенство військової влади
 - г) Влада належить тільки парламенту
4. Яке значення мала Декларація незалежності США?
 - а) Проголошувала незалежність від Великої Британії
 - б) Визначала нову правову систему Європи
 - в) Ліквідувала рабство
 - г) Створювала військовий альянс з Францією
5. Яка гілка влади у США здійснює правосуддя?
 - а) Виконавча
 - б) Законодавча
 - в) Судова
 - г) Військова

Тема 18. Розвиток державних і правових інституцій Франції у Новий час

1. Який документ кодифікував французьке право в 1804 році?
 - а) Декларація прав людини і громадянина
 - б) Кодекс Наполеона
 - в) Конституція Франції
 - г) Хартія свободи

3. Яка реформа суттєво вплинула на право в епоху Реформації?
 - а) Ліквідація церковного судочинства
 - б) Введення римського права
 - в) Відокремлення держави від церкви
 - г) Створення інквізиції
4. Що стало основною причиною судових реформ у Новий час?
 - а) Підвищення ролі парламенту
 - б) Посилення релігійного впливу
 - в) Обмеження прав міщан
 - г) Розвиток феодалних відносин
5. Яке значення мала кодифікація права в Новий час?
 - а) Створення єдиної правової системи
 - б) Відновлення звичаєвого права
 - в) Обмеження впливу короля
 - г) Ліквідація законодавчих органів

Тема 16. Етапи становлення правової системи Англії у Новий час

1. Який документ заклав основи сучасної англійської парламентської монархії?
 - а) Конституція США
 - б) Білль про права 1689 року
 - в) Кодекс Наполеона
 - г) Судебник Івана III
2. Яке значення мала Велика хартія вольностей для розвитку англійського права?
 - а) Закріплювала абсолютну владу короля
 - б) Обмежувала королівську владу та закріплювала права феодалів
 - в) Скасовувала систему феодалного права
 - г) Встановлювала римське право
3. Яке судове нововведення стало характерним для Англії у Новий час?
 - а) Використання інквізиції
 - б) Запровадження суду присяжних
 - в) Відміна всіх судових процесів
 - г) Посилення канонічного права
4. Який вид права найбільше вплинув на розвиток англійської правової системи?
 - а) Шаріат
 - б) Канонічне право
 - в) Загальне право
 - г) Звичаєве право Африки

1. Дослідіть вплив глобалізації на національні правові системи.
2. Охарактеризуйте роль міжнародного права у забезпеченні прав людини.
3. Визначте значення правового регулювання світової економіки.
4. Дослідіть механізми регулювання діяльності транснаціональних корпорацій.
5. Проаналізуйте основні виклики та перспективи розвитку правових систем у XXI столітті.

ІНТЕРАКТИВНІ ВПРАВИ

МОДУЛЬ 1

Тема 1. Вступ до курсу Історія держави і права України

1. **Віднови структуру** – Розташувати елементи структури курсу в правильному порядку (предмет, методи, завдання, періодизація, значення).
2. **Правда чи міф?** – Гравець отримує твердження про історію держави і права України та повинен визначити, чи є воно правдивим.
3. **Пазл періодизації** – Гравцю даються фрагменти періодів історії держави і права, які треба розташувати у правильному хронологічному порядку.

Тема 2. Державні утворення та право на території України в доісторичний період

1. **Хто є хто?** – Співвіднести культуру або народ із його особливостями (Трипільці – землероби, Скіфи – кочовики, Античні міста – морська торгівля).
2. **Знайди зайве** – Гравцю надається перелік характеристик різних племен, він повинен знайти ту, яка не відповідає жодному з них.
3. **Кросворд історика** – Розгадати кросворд із ключовими поняттями (Трипільці, Боспор, Скіфи, Ольвія).

Тема 3. Київська Русь: становлення державності та права

1. **Ланцюжок подій** – Розташувати події утворення Київської Русі у хронологічному порядку.
2. **Вгадай князя** – За коротким описом або цитатою визначити, про якого князя йдеться.
3. **Знайди відповідність** – Співвіднести князів із їхніми реформами або внеском у розвиток держави (Володимир – хрещення, Ярослав – Руська Правда).

Тема 4. Руська Правда як джерело права Київської Русі

1. **Що каралось?** – Визначити відповідну кару за конкретне правопорушення відповідно до Руської Правди.
2. **Склади закон** – Гравцю надається неповний фрагмент з Руської Правди, він повинен доповнити його правильно.
3. **Юридичне лото** – Гравець отримує набір карток із категоріями (злочин, покарання, правові норми) і повинен їх правильно поєднати.

Тема 5. Галицько-Волинська держава: особливості державного устрою та права

1. **Правителі та їх здобутки** – Співвіднести князів Галицько-Волинської держави з їхніми основними досягненнями.
2. **Судова система** – Гравцю дається змодельована ситуація, а він повинен визначити, які органи влади її вирішували в Галицько-Волинській державі.
3. **Історична мозаїка** – З'єднати частини історичних фактів у правильну послідовність.

Тема 6. Литовсько-Руська держава та її вплив на правову систему України

1. **Коли прийнято?** – Розташувати Литовські статuti за датами їх прийняття.
2. **Вплив права** – Співвіднести норми Литовських статутів із їхнім продовженням у пізніших українських правових актах.
3. **Юридична хроніка** – виправити помилки у навмисно спотвореній історичній розповіді про Литовське право.

Тема 7. Правове становище українських земель у складі Речі Посполитої

1. **Склади унію** – Встановити зв'язки між причинами та наслідками Люблінської унії.
2. **Хто що робив?** – Співвіднести суспільні стани із їхніми правами та обов'язками.
3. **Закон і шляхта** – Обрати правильну відповідь щодо правового статусу української шляхти в складі Речі Посполитої.

Тема 8. Запорозька Січ: військово-політична організація та право

1. **Козацьке право** – Впізнати козацькі звичаї, які регулювали соціальні відносини на Січі.
2. **Військовий устрій** – Співвіднести козацькі посади з їхніми функціями.

Тема 14. Правові традиції середньовічного Сходу та Африки

1. **Яка правова система була основною в ісламському світі?**
 - а) Канонічне право
 - б) Романо-германське право
 - в) Шаріат
 - г) Феодальне право
2. **Яким джерелом права керувалися мусульманські судді (кадії)?**
 - а) Законами імператора
 - б) Кораном та сунною
 - в) Рішеннями парламенту
 - г) Вказівками місцевих правителів
3. **Що було основним методом вирішення спорів у середньовічній Африці?**
 - а) Письмове законодавство
 - б) Усні традиції та звичаєве право
 - в) Судова система, заснована на римському праві
 - г) Втручання колоніальної адміністрації
4. **Яку роль відігравали ісламські суди (шаріатські суди) у середньовічному Сході?**
 - а) Займалися лише справами мусульман
 - б) Контролювали економічні відносини
 - в) Визначали політичний устрій держави
 - г) Розглядали всі категорії справ
5. **Яка система права була найбільш поширеною в Африці до колонізації?**
 - а) Англосаксонське право
 - б) Цивільне право
 - в) Традиційне звичаєве право
 - г) Канонічне право

Тема 15. Державність і правові реформи Західної Європи у Новий час

1. **Який документ став основою для парламентської монархії в Англії?**
 - а) Кодекс Наполеона
 - б) Білль про права 1689 року
 - в) Судебник Івана IV
 - г) Велика хартія вольностей
2. **Який монарх запровадив абсолютизм у Франції?**
 - а) Людовик XIV
 - б) Генріх IV
 - в) Карл Великий
 - г) Наполеон I

- б) Лише за королівськими указами
 - в) Через рішення сільських громад
 - г) Відповідно до норм римського права
5. Яке покарання передбачалося для порушників міського статуту?
- а) Виключення з гільдії або штраф
 - б) Тільки тілесне покарання
 - в) Конфіскація всього майна
 - г) Довічне ув'язнення

Тема 13. Формування правових норм у Московії в середньовічну епоху

1. Який правовий документ став основним у Московській державі в XV-XVI століттях?
 - а) Руська Правда
 - б) Судебник Івана III
 - в) Велика хартія вольностей
 - г) Кодекс Юстиніана
2. Яку систему управління закріпив Судебник 1497 року?
 - а) Абсолютна монархія
 - б) Феодальна система
 - в) Демократія
 - г) Військова диктатура
3. Яка категорія населення була закріпачена на основі Судебника 1497 року?
 - а) Бояри
 - б) Селяни
 - в) Купці
 - г) Духовенство
4. Який правовий механізм було введено Судебником Івана IV (1550 року)?
 - а) Посилення кріпосного права
 - б) Обмеження влади царя
 - в) Розширення прав бояр
 - г) Запровадження міських судів
5. Яке покарання передбачалося за тяжкі злочини згідно з московським правом?
 - а) Сплата штрафу
 - б) Заслання
 - в) Смертна кара або тілесні покарання
 - г) Вигнання за межі держави

3. **Правові традиції Січі** – Вибрати правильні варіанти судочинства у Запорозькій Січі.

Тема 9. Козацька держава (Гетьманщина): державний устрій та право

1. **Хто такий гетьман?** – Встановити відповідність між гетьманами та їхніми реформами.
2. **Гетьманські універсали** – Відновити текст указів гетьманів за ключовими словами.
3. **Юридичний суддя** – Визначити, які справи розглядали суди Гетьманщини.

Тема 10. Українські землі під владою Російської та Австрійської імперій

1. **Адміністративний поділ** – Визначити територіальну приналежність земель до імперій у різні періоди.
2. **Судова система** – Співвіднести судові органи з відповідною імперією.
3. **Реформи чи гніт?** – Визначити, які зміни були позитивними, а які обмежували права українців.

Тема 11. Українська Народна Республіка (УНР): державотворення та право

1. **Віднови хронологію** – Розташувати події, пов'язані з утворенням Центральної Ради та проголошенням УНР, у правильному порядку.
2. **Конституційний процес** – Визначити відповідність між статтями Конституції УНР та їх змістом.
3. **Хто сказав це?** – За цитатою впізнати діяча УНР (Грушевський, Винниченко, Петлюра).

Тема 12. Гетьманат Павла Скоропадського: державний устрій та право

1. **Віднови державний устрій** – Співвіднести державні органи влади з їхніми функціями у період гетьманату.
2. **Законодавчі акти Скоропадського** – Вставити пропущені частини у тексти важливих правових документів періоду.
3. **Реформи чи контрреволюція?** – Гравець визначає, які заходи Скоропадського були реформами, а які – реакційними кроками.

Тема 13. Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР): державотворення та право

1. **Документи ЗУНР** – Впізнати за уривком тексту законодавчі акти ЗУНР.
2. **Дипломатія чи боротьба?** – Вибрати правильні відповіді щодо міжнародного визнання ЗУНР.

3. **Адміністративна система** – Співвіднести управлінські органи ЗУНР із їхніми функціями.

Тема 14. Радянська Україна: становлення державної влади та правової системи

1. **Конституції УРСР** – Розташувати Конституції УРСР у правильному хронологічному порядку.
2. **Судова система** – Визначити зміни у судочинстві після встановлення радянської влади.
3. **Розширення прав чи контроль?** – Гравець обирає, які радянські законодавчі ініціативи дійсно розширювали права громадян, а які – навпаки, обмежували.

Тема 15. Україна в роки Другої світової війни: окупація та правові зміни

1. **Правове регулювання окупаційної влади** – Визначити основні правові зміни на окупованих територіях України.
2. **Хто з ким?** – Співвіднести військово-політичні організації (ОУН, УПА, Радянська адміністрація, Вермахт) із їхньою діяльністю.
3. **Рух опору** – Відновити хронологію діяльності підпільних організацій у роки війни.

Тема 16. Радянська Україна у післявоєнний період та період десталінізації

1. **Відбудова держави** – Визначити основні економічні та соціальні правові акти повоєнного періоду.
2. **Судова система після Сталіна** – Визначити зміни у судочинстві після смерті Сталіна.
3. **Правова реформа 1950-х** – Вставити пропущені фрагменти в уривки законодавчих актів.

Тема 17. Україна в період «застою» та перебудови

1. **Реформи Горбачова** – Співвіднести основні правові реформи з їхніми наслідками.
2. **Контроль чи свобода?** – Визначити, які правові зміни дійсно послабили радянський контроль, а які – залишили його без змін.
3. **Розпад СРСР** – Відновити послідовність правових подій, які призвели до незалежності України.

Тема 18. Незалежність України: формування державності та правової системи (1991-2014)

2. Яку роль відігравали курфюрсти в управлінні німецькими землями?
 - а) Були підданими імператора без прав
 - б) Мали право обирати імператора
 - в) Виконували лише судові функції
 - г) Контролювали церкву
3. Що було основним джерелом права в середньовічній Німеччині?
 - а) Римське право
 - б) Канонічне право
 - в) Феодальні звичаї та міські статuti
 - г) Закони Карла Великого
4. Яка правова система регулювала діяльність цехів та гільдій?
 - а) Литовські статuti
 - б) Цивільне право
 - в) Міське право
 - г) Князівські укази
5. Яке покарання було найбільш поширеним у середньовічній Німеччині?
 - а) Грошовий штраф
 - б) Заслання
 - в) Публічне катування
 - г) Спалення на вогнищі

Тема 12. Канонічне та міське право Західної Європи у середні віки

1. Що таке канонічне право?
 - а) Закони, що діяли лише у Франції
 - б) Право, засноване на рішеннях світських судів
 - в) Церковне право, що регулювало діяльність духовенства і частково мирян
 - г) Закони, що приймалися феодальними баронами
2. Хто мав найвищу владу в канонічному праві?
 - а) Папа Римський
 - б) Король
 - в) Верховний суддя
 - г) Парламент
3. Яка особливість була характерною для середньовічного міського права?
 - а) Наявність міських привілеїв та автономії
 - б) Регулювання відносин між селянством
 - в) Підпорядкування лише імператорському суду
 - г) Повна залежність від церковного законодавства
4. Як регулювалися торговельні відносини у середньовічних містах?
 - а) Через спеціальні купецькі суди та гільдійні правила

5. Яке значення мав міський статут у середньовічній Франції?
 - а) Регулював лише торгівлю
 - б) Забезпечував містам самоврядування та юридичну автономію
 - в) Був частиною феодального кодексу
 - г) Встановлював релігійні обмеження

Тема 10. Зародження англійського права у середньовічний період

1. Який правовий документ став основою для конституційного розвитку Англії?
 - а) Кодекс Юстиніана
 - б) Велика хартія вольностей
 - в) Англійський білль про права
 - г) Салічний закон
2. Яка система права сформувалася в Англії у середньовічний період?
 - а) Романо-германське право
 - б) Канонічне право
 - в) Загальне (прецедентне) право
 - г) Шаріат
3. Як називався суд, який розглядав справи на основі королівських указів?
 - а) Палата лордів
 - б) Королівський суд
 - в) Магістратський суд
 - г) Рада юстиції
4. Що таке суд присяжних у середньовічній Англії?
 - а) Суд, у якому вирок виносила група громадян
 - б) Королівський суд
 - в) Виключно церковний трибунал
 - г) Суд лише для аристократії
5. Яку форму правління поступово сформувала Англія у середньовіччі?
 - а) Абсолютна монархія
 - б) Парламентська монархія
 - в) Республіка
 - г) Деспотія

Тема 11. Правова система німецьких земель у добу Середньовіччя

1. Яка форма державного устрою існувала в Священній Римській імперії?
 - а) Унітарна держава
 - б) Федеративна держава
 - в) Абсолютна монархія
 - г) Теократія

1. **Конституційний процес** – Розташувати основні етапи прийняття Конституції 1996 року.
2. **Реформа судової системи** – Визначити основні правові зміни в судовій системі незалежної України.
3. **Європейська інтеграція** – Встановити відповідність між міжнародними угодами України та їхніми правовими наслідками.

Тема 19. Україна в умовах російської агресії з 2014 року: виклики та правові зміни

1. **Законодавчі зміни воєнного стану** – Визначити, які правові норми змінилися у зв'язку з російською агресією.
2. **Міжнародні санкції** – Співвіднести санкції, запроваджені проти Росії, із країнами та міжнародними організаціями.
3. **Захист ВПО (внутрішньо переміщених осіб)** – Визначити правові механізми, створені для підтримки переселенців.

Тема 20. Сучасний етап розвитку держави і права України

1. **Євроінтеграція та законодавство** – Визначити, які закони України були прийняті для гармонізації із законодавством ЄС.
2. **Антикорупційні реформи** – Встановити відповідність між реформами та їхніми цілями (створення НАБУ, ВАКС тощо).
3. **Сучасне правове середовище** – Відновити послідовність ключових реформ у правовій системі України після 2014 року.

МОДУЛЬ 2

Тема 1. Історія державності та правових систем зарубіжних країн

1. **Хронологічний порядок** – Розташувати основні етапи розвитку правових систем у світі в правильній послідовності.
2. **Порівняй системи** – Співвіднести правові системи (романо-германська, загальне право, мусульманське право) з їх характеристиками.
3. **Вплив ідеологій** – Визначити, які ідеологічні течії впливали на правові традиції в різні історичні періоди.

Тема 2. Соціальна організація та правопорядок у Стародавньому Єгипті

1. **Фараон і влада** – Відновити правові повноваження фараона, розподіливши їх за категоріями (законодавча, судова, виконавча).
2. **Роль релігії** – Співвіднести єгипетські закони з їхнім релігійним походженням.
3. **Судова система** – Визначити особливості судочинства в Стародавньому Єгипті та порівняти їх із сучасними моделями.

Тема 3. Законодавча традиція та правові норми Вавилонського царства

1. **Знайди статтю** – Співвіднести витяги з Кодексу Хаммурапі з їх змістом (злочини та покарання).
2. **Система покарань** – Розташувати злочини та відповідні їм санкції згідно з нормами кодексу.
3. **Вплив Вавилону** – Визначити, які сусідні держави запозичили правові традиції Вавилону.

Тема 4. Суспільний устрій і право Давньої Індії

1. **Система варн** – Відновити соціально-правову ієрархію Індії та визначити права кожної варни.
2. **Закони Ману** – Співвіднести основні положення законів із їхньою сферою застосування (сімейне право, кримінальне, економічне).
3. **Роль релігії в праві** – Визначити, як релігійні уявлення впливали на право Давньої Індії.

Тема 5. Формування права і адміністрації у Стародавньому Китаї

1. **Конфуціанство vs. Легізм** – Вибрати, які елементи права належали до конфуціанства, а які – до легізму.
2. **Система управління** – Визначити головні правові повноваження імператора та державних чиновників.
3. **Китайське судочинство** – Розташувати процедури розгляду справ у китайському суді в правильному порядку.

Тема 6. Полісна система та правова думка в античній Греції

1. **Закони Лікурга і Солона** – Визначити ключові положення законів та їх вплив на суспільство.
2. **Афінська демократія** – Співвіднести демократичні органи влади Афін із їх функціями.
3. **Судова система** – Відновити послідовність судового процесу в античній Греції.

Тема 7. Еволюція права у Стародавньому Римі: від республіки до імперії

1. **Закони XII таблиць** – Вибрати правильні положення з цього кодексу та визначити їхню актуальність.
2. **Римське приватне право** – Співвіднести норми римського права із сучасними правовими категоріями.
3. **Римська судова система** – Визначити ролі суддів, адвокатів та позивачів у судочинстві.

в) Людовик IX

г) Піпін Короткий

3. **Яке значення мав Салічний закон?**

а) Регламентував питання військової служби

б) Визначав систему спадкування

в) Захищав права духовенства

г) Забороняв рабство

4. **Як здійснювалося правосуддя у франкському королівстві?**

а) На основі судових прецедентів

б) За допомогою дуелі чи «божого суду»

в) Відповідно до рішень парламенту

г) На підставі священних текстів

5. **Яке покарання було найбільш поширеним у франкському праві?**

а) Вигнання

б) Грошовий штраф (вергельд)

в) Тюремне ув'язнення

г) Смертна кара

Тема 9. Феодальні інститути і право середньовічної Франції

1. **Яка структура суспільства була характерною для феодальної Франції?**

а) Відсутність соціального поділу

б) Поділ на три стани: духовенство, дворянство, третій стан

в) Пряма демократія

г) Колективне управління

2. **Що було основним джерелом права у середньовічній Франції?**

а) Судові прецеденти

б) Королівські укази та феодальні статuti

в) Конституційне право

г) Договори між містами

3. **Яку роль відігравало канонічне право?**

а) Визначало лише шлюбні відносини

б) Було основним джерелом права у всіх сферах життя

в) Регламентувало церковні питання та частину цивільних справ

г) Використовувалося лише в сільській місцевості

4. **Як називався правовий документ, що регулював стосунки між сюзеренами та васалами?**

а) Хартія вольностей

б) Сеньйорський кодекс

в) Феодальна грамота

г) Оммаж

- в) Визначали права аристократії
- г) Сприяли розквіту торгівлі

Тема 7. Еволюція права у Стародавньому Римі: від республіки до імперії

1. Яким документом було вперше кодифіковано римське право?
 - а) Кодекс Наполеона
 - б) Закони XII таблиць
 - в) Конституція Риму
 - г) Лекс Романа
2. Яка форма правління існувала в Римі до встановлення імперії?
 - а) Монархія
 - б) Республіка
 - в) Демократія
 - г) Олігархія
3. Що означав термін «патрицій» у Стародавньому Римі?
 - а) Вільний громадянин
 - б) Представник вищого стану
 - в) Раб
 - г) Суддя
4. Яку роль відігравала адвокатура в Римі?
 - а) Представляла інтереси підсудних у суді
 - б) Була частиною релігійного культу
 - в) Виконувала військові функції
 - г) Вирішувала справи на підставі прецедентів
5. Який римський імператор здійснив наймасштабнішу кодифікацію права?
 - а) Цезар
 - б) Август
 - в) Юстиніан
 - г) Траян

Тема 8. Королівство франків та його юридичні звичаї

1. Який правовий кодекс діяв у королівстві франків?
 - а) Закони Солона
 - б) Велика хартія вольностей
 - в) Салічний закон
 - г) Кодекс Хаммурапі
2. Як називався правитель франків, який об'єднав племена і прийняв християнство?
 - а) Хлодвіг
 - б) Карл Великий

Тема 8. Королівство франків та його юридичні звичаї

1. **Салічний закон** – Визначити його основні правові положення.
2. **Феодальне правосуддя** – Співвіднести правові процедури з їхнім місцем у франкському суспільстві.
3. **Судова система франків** – Відновити хронологію судових процесів у королівстві франків.

Тема 9. Феодалні інститути і право середньовічної Франції

1. **Феодалні зобов'язання** – Визначити основні зобов'язання васалів та сюзеренів.
2. **Канонічне право** – Співвіднести правові акти церкви з їхніми сферами впливу.
3. **Міські статuti** – Визначити, які права мали міщани в середньовічній Франції.

Тема 10. Зародження англійського права у середньовічний період

1. **Велика хартія вольностей** – Визначити її головні положення та значення.
2. **Система загального права** – Співвіднести правові традиції з їхніми особливостями.
3. **Суд присяжних** – Відновити логіку судового процесу за англійським правом.

Тема 11. Правова система німецьких земель у добу Середньовіччя

1. **Священна Римська імперія** – Співвіднести правові інститути імперії з їх функціями.
2. **Феодалні закони Німеччини** – Визначити основні положення, що регулювали земельні відносини.
3. **Гільдії та міське право** – Знайти відповідність між правами ремісників і купців у середньовічних містах.

Тема 12. Канонічне та міське право Західної Європи у середні віки

1. **Походження канонічного права** – Визначити головні джерела церковного права.
2. **Вплив церкви на світське законодавство** – Визначити, які світські правові норми запозичили риси канонічного права.
3. **Міські кодекси** – Співвіднести європейські міста із їхніми правовими традиціями.

Тема 13. Формування правових норм у Московії в середньовічну епоху

1. **Судебник Івана III** – Визначити основні положення першого загальнодержавного правового акта Московії.
2. **Кріпосне право** – Відновити послідовність заходів щодо закріпачення селян.
3. **Політична роль правових звичаїв** – Визначити їхній вплив на управління державою.

Тема 14. Правові традиції середньовічного Сходу та Африки

1. **Шаріат** – Співвіднести категорії злочинів із покараннями за ісламським правом.
2. **Судова система на Сході** – Визначити особливості процесу розгляду справ в ісламських країнах.
3. **Торгівля та право** – Відновити правові норми, що регулювали торговельні відносини.

Тема 15. Державність і правові реформи Західної Європи у Новий час

1. **Абсолютна монархія у Франції** – Співвіднести королівські укази із правовими реформами.
2. **Реформація і право** – Визначити, які зміни відбулися в правових системах під впливом Реформації.
3. **Кодифікація права** – Встановити послідовність створення основних кодексів права.

Тема 16. Етапи становлення правової системи Англії у Новий час

1. **Роль парламенту** – Відновити хронологію обмеження влади монархів Англії.
2. **Білль про права** – Співвіднести його положення з сучасними конституційними нормами.
3. **Розвиток суду присяжних** – Визначити особливості формування цієї судової інституції.

Тема 17. Виникнення та розвиток законодавства в Сполучених Штатах Америки

1. **Конституційні принципи США** – Співвіднести гілки влади з їхніми повноваженнями.
2. **Федералізм і розподіл влад** – Відновити послідовність прийняття конституційних норм.
3. **Судова система США** – Визначити особливості судового процесу в США.

- б) Регламентував сімейні відносини та мораль
- в) Ліквідував кастову систему
- г) Визначав рівність громадян
4. Як називалася основна судова інстанція Китаю?
 - а) Верховний народний суд
 - б) Провінційні суди
 - в) Династичні ради
 - г) Державний трибунал
5. Що було основним засобом покарання за серйозні злочини?
 - а) Громадські роботи
 - б) Вигнання
 - в) Смертна кара
 - г) Позбавлення громадянських прав

Тема 6. Полісна система та правова думка в античній Греції

1. Що таке «поліс» у Давній Греції?
 - а) Велика імперія
 - б) Незалежне місто-держава
 - в) Об'єднання племен
 - г) Торговельний союз
2. Який законодавець запровадив суворі норми кримінального права в Афінах?
 - а) Солон
 - б) Лікурґ
 - в) Драконт
 - г) Платон
3. Яка форма правління існувала в Афінах у період розквіту?
 - а) Тиранія
 - б) Демократія
 - в) Олігархія
 - г) Теократія
4. Який принцип був основою судової системи Афін?
 - а) Покарання рівні для всіх
 - б) Судочинство базується на волі правителя
 - в) Громадяни самі вирішують судові справи
 - г) Відсутність судової системи
5. Яку роль відігравали закони Лікурґа у Спарті?
 - а) Обмежували владу царів
 - б) Регулювали життя громадян від народження до смерті

1. Який соціальний устрій існував у Давній Індії?
 - а) Демократичний устрій
 - б) Каста варн
 - в) Аристократична монархія
 - г) Республіканська система
2. Яким був основний правовий збірник у Давній Індії?
 - а) Кодекс Хаммурапі
 - б) Закони Ману
 - в) Велика хартія вольностей
 - г) Римське право
3. Яка каста мала право займатися військовими справами?
 - а) Брахмани
 - б) Кшатрії
 - в) Вайш'ї
 - г) Шудри
4. Яке основне джерело права застосовувалося в судових справах?
 - а) Договори між сторонами
 - б) Священні тексти та традиції
 - в) Рішення народних зборів
 - г) Прецеденти
5. Яким чином розглядалися справи в суді?
 - а) Під наглядом царя
 - б) Відповідно до судових прецедентів
 - в) За волею громади
 - г) Лише релігійними авторитетами

Тема 5. Формування права і адміністрації у Стародавньому Китаї

1. Яка філософська школа мала найбільший вплив на формування права в Китаї?
 - а) Конфуціанство
 - б) Легізм
 - в) Буддизм
 - г) Даосизм
2. Хто очолював державу в Стародавньому Китаї?
 - а) Верховний суддя
 - б) Народне зібрання
 - в) Імператор
 - г) Головний міністр
3. Яку роль відігравав конфуціанський принцип у правовій системі?
 - а) Визначав суворі покарання

Тема 18. Розвиток державних і правових інституцій Франції у Новий час

1. **Кодекс Наполеона** – Відновити логіку систематизації правових норм.
2. **Судова система Франції** – Співвіднести рівні судочинства з їхніми функціями.
3. **Економічні та правові реформи** – Визначити зміни в правовому регулюванні економіки Франції.

Тема 19. Формування правових інститутів у Німеччині Нового часу

1. **Кодифікація німецького права** – Визначити етапи розробки правових кодексів.
2. **Римське право і Німеччина** – Співвіднести правові традиції з їхніми сучасними аналогами.
3. **Комерційне право** – Визначити, як регулювалися торговельні відносини у Німеччині.

Тема 20. Трансформація права в Японії та Китаї у Новий час

1. **Реформи Мейдзі** – Визначити їхній вплив на державне право Японії.
2. **Конституція Японії 1889 року** – Співвіднести її положення з аналогічними нормами в європейських країнах.
3. **Правові реформи в Китаї** – Встановити послідовність реформ кінця 19 століття.

Тема 21. Держава і право Європи у Новітню добу

1. **Права людини** – Співвіднести правові норми з міжнародними документами.
2. **Конституційні реформи** – Визначити хронологію змін у європейських державах.
3. **Розвиток міжнародного права** – Визначити його вплив на національні правові системи.

Тема 22. Еволюція правових норм у Сполучених Штатах у Новітній період

1. **Конституційні поправки** – Співвіднести їх з правами громадян.
2. **Федеральна судова система** – Визначити особливості роботи Верховного суду США.
3. **Економічні закони** – Визначити, які правові норми регулюють бізнес у США.

Тема 23. Розвиток правових систем Японії та Китаю у Новітню епоху

1. **Конституція Японії 1947 року** – Визначити її основні положення.

2. **Роль комуністичної партії у праві Китаю** – Співвіднести правові принципи з політичною системою.
3. **Сучасні реформи в КНР** – Визначити їхній вплив на міжнародне право.

Тема 24. Право і держава в СРСР та країнах соціалістичного блоку

1. **Конституція СРСР 1936 року** – Визначити її відмінності від попередніх.
2. **Соціальні права** – Співвіднести норми соціального захисту з політикою партії.
3. **Роль партії у правовій системі** – Визначити механізми контролю влади через правові інститути.

Тема 25. Постколоніальні правові системи і незалежність

1. **Деколонізація та право** – Визначити основні етапи становлення незалежних правових систем.
2. **Вплив міжнародних організацій** – Співвіднести їх із законодавчими реформами в нових державах.
3. **Традиційне право** – Визначити його роль у сучасних правових системах Африки та Азії.

Тема 26. Глобальні тенденції розвитку права у сучасному світі

1. **Вплив глобалізації** – Визначити наслідки для національних правових систем.
2. **Міжнародне право і права людини** – Співвіднести правові норми з міжнародними угодами.
3. **Регулювання транснаціональних корпорацій** – Визначити механізми контролю діяльності корпорацій.

4. Який основний принцип діяв у правовій системі Єгипту?
 - а) Верховенство писаного права
 - б) Баланс добра та зла (Маат)
 - в) Верховенство судових прецедентів
 - г) Рівність усіх перед законом
5. Яке значення мали релігійні норми у правовій системі Єгипту?
 - а) Вони не впливали на правові норми
 - б) Визначали обов'язки лише жрецтва
 - в) Формували основу законодавства
 - г) Використовувалися лише у цивільних справах

Тема 3. Законодавча традиція та правові норми Вавилонського царства

1. Який найвідоміший правовий кодекс був створений у Вавилоні?
 - а) Закони Лікурга
 - б) Кодекс Хаммурапі
 - в) Закони Солона
 - г) Законодавство Талмуда
2. Яка особливість характерна для Кодексу Хаммурапі?
 - а) Домінування релігійних норм
 - б) Принцип рівності всіх перед законом
 - в) Застосування принципу «око за око»
 - г) Відсутність покарань за злочини
3. Які суспільні стани визначалися у вавилонському праві?
 - а) Раби, ремісники, воїни
 - б) Вільні громадяни, мушкенуми, раби
 - в) Духовенство, бюрократи, військові
 - г) Селяни, купці, шляхта
4. Як регулювалося сімейне право у Вавилоні?
 - а) Жінки мали рівні права з чоловіками
 - б) Переважала патріархальна структура
 - в) Всі шлюби укладалися виключно за договором
 - г) Розлучення було заборонене
5. Яке покарання передбачалося за серйозні злочини в Кодексі Хаммурапі?
 - а) Грошові штрафи
 - б) Відпрацювання на державу
 - в) Вигнання
 - г) Смертна кара

Тема 4. Суспільний устрій і право Давньої Індії

2. Який метод найчастіше використовується для порівняльного аналізу правових систем?
 - а) Історичний
 - б) Компаративний
 - в) Емпіричний
 - г) Статистичний
3. Який правовий підхід сформувався під впливом суспільних ідеологій?
 - а) Позитивізм
 - б) Теократичний
 - в) Реалістичний
 - г) Ліберальний
4. Яка з правових систем є найдавнішою?
 - а) Римське право
 - б) Англосаксонське право
 - в) Кодекс Наполеона
 - г) Ісламське право
5. Яка ключова відмінність між романо-германською та англо-саксонською правовими системами?
 - а) Відсутність судової влади в англо-саксонському праві
 - б) Прецедентне право в англо-саксонській системі
 - в) Конституційне верховенство в романо-германському праві
 - г) Відсутність кодифікації в романо-германській системі

Тема 2. Соціальна організація та правопорядок у Стародавньому Єгипті

1. Яку роль відігравав фараон у політичній системі Стародавнього Єгипту?
 - а) Виконував ритуальні функції
 - б) Був абсолютним монархом
 - в) Очолював релігійну раду
 - г) Не мав політичної влади
2. Яке джерело права було основним у Стародавньому Єгипті?
 - а) Звичаєве право
 - б) Судові прецеденти
 - в) Кодекс законів
 - г) Рішення народного зібрання
3. Як називалася основна судова інстанція Стародавнього Єгипту?
 - а) Храмові суди
 - б) Фараонський трибунал
 - в) Велика рада
 - г) Народний суд

ТЕМИ ДОПОВІДЕЙ МОДУЛЬ 1.

Тема 1. Вступ до курсу Історія держави і права України

1. Значення історії держави та права у формуванні правосвідомості.
2. Методи дослідження історії держави і права України.
3. Основні етапи розвитку української правової традиції.
4. Джерела вивчення історії держави і права України.
5. Історіографія української державності: ключові підходи.

Тема 2. Державні утворення та право на території України в доісторичний період

1. Політико-правова організація Трипільської культури.
2. Правові відносини у скіфських племенах.
3. Античні міста-держави Північного Причорномор'я: правова структура.
4. Державний устрій Боспорського царства.
5. Роль торгівлі у правовому розвитку античних міст-держав.

Тема 3. Київська Русь: становлення державності та права

1. Етапи становлення Київської Русі як держави.
2. Князівська влада та її особливості у Київській Русі.
3. Вплив християнства на правову систему Київської Русі.
4. Соціальна структура Київської Русі та її правове регулювання.
5. Органи управління та судова система Київської Русі.

Тема 4. Руська Правда як джерело права Київської Русі

1. Основні редакції Руської Правди та їх особливості.
2. Система покарань за Руською Правдою.
3. Регулювання майнових відносин у Руській Правді.
4. Судочинство у Київській Русі за Руською Правдою.
5. Вплив Руської Правди на подальший розвиток права України.

Тема 5. Галицько-Волинська держава: особливості державного устрою та права

1. Формування Галицько-Волинського князівства та його правові основи.
2. Особливості правового регулювання в Галицько-Волинській державі.
3. Джерела права Галицько-Волинського князівства.
4. Соціально-економічні відносини та їх правове регулювання.
5. Судова система Галицько-Волинської держави.

Тема 6. Литовсько-Руська держава та її вплив на правову систему України

1. Політика Великого князівства Литовського щодо українських земель.
2. Литовські Статути: структура та правові норми.
3. Судова система Великого князівства Литовського.
4. Майнові та спадкові відносини у Литовській державі.
5. Вплив Литовських Статутів на правову систему України.

Тема 7. Правове становище українських земель у складі Речі Посполитої

1. Люблінська унія та її наслідки для українських земель.
2. Державне управління українськими землями у складі Речі Посполитої.
3. Судова система Речі Посполитої на українських землях.
4. Соціальний статус української шляхти.
5. Особливості магдебурзького права в Україні.

Тема 8. Запорозька Січ: військово-політична організація та право

1. Формування та розвиток Запорозької Січі.
2. Військово-політична структура Січі.
3. Козацьке звичаєве право та його особливості.
4. Соціально-економічні відносини на Запорозькій Січі.
5. Взаємовідносини Запорозької Січі з іншими державами.

Тема 9. Козацька держава (Гетьманщина): державний устрій та право

1. Створення Гетьманщини та її територіальний устрій.
2. Система управління у Козацькій державі.
3. Соціально-економічний устрій Гетьманщини.
4. Зовнішня політика та міжнародні відносини Гетьманщини.
5. Правові норми у Козацькій державі.

Тема 10. Українські землі під владою Російської та Австрійської імперій

1. Адміністративно-територіальні зміни в Україні під владою імперій.
2. Судова система в Україні в період імперського правління.
3. Національно-визвольний рух та його правові аспекти.
4. Соціально-економічні відносини в Україні у XIX столітті.
5. Особливості правового регулювання в Австро-Угорській імперії.

Тема 11. Українська Народна Республіка (УНР): державотворення та право

1. Утворення Центральної Ради та її діяльність.
2. Конституційний процес в УНР.

- в) Підтримав дії Росії
- г) Не прийняв рішення

Тема 20. Сучасний етап розвитку держави і права України

1. Коли Україна підписала Угоду про асоціацію з ЄС?
 - а) 2012 рік
 - б) 2013 рік
 - в) 2014 рік
 - г) 2016 рік
2. Який орган здійснює антикорупційну діяльність в Україні?
 - а) Верховна Рада України
 - б) Державне бюро розслідувань
 - в) Національне антикорупційне бюро України
 - г) Міністерство юстиції
3. Коли Україна офіційно подала заявку на вступ до ЄС?
 - а) 2021 рік
 - б) 2022 рік
 - в) 2019 рік
 - г) 2018 рік
4. Які законодавчі реформи були проведені для адаптації до європейських стандартів?
 - а) Ліквідація Конституційного Суду
 - б) Судова та антикорупційна реформи
 - в) Запровадження смертної кари
 - г) Відмова від незалежності
5. Яке право має пріоритет в Україні після 2014 року?
 - а) Російське право
 - б) Радянське право
 - в) Європейське право
 - г) Звичаєве право

МОДУЛЬ 2.

Тема 1. Історія державності та правових систем зарубіжних країн: введення у курс

1. Який основний предмет вивчення курсу "Історія держави і права зарубіжних країн"?
 - а) Вплив політичних партій на державний устрій
 - б) Еволюція правових систем у світі
 - в) Сучасна міжнародна політика
 - г) Внутрішня політика окремих держав

- в) 1996 рік
- г) 1999 рік
- 4. Яку форму правління було закріплено в Конституції України 1996 року?
 - а) Абсолютна монархія
 - б) Парламентська республіка
 - в) Президентсько-парламентська республіка
 - г) Федеративна республіка
- 5. Яке реформування судової системи відбулося після 1991 року?
 - а) Відновлення радянської судової системи
 - б) Введення адміністративних судів
 - в) Ліквідація Верховного Суду
 - г) Прийняття нового кримінального кодексу

Тема 19. Україна в умовах російської агресії з 2014 року: виклики та правові зміни

- 1. Коли відбулася анексія Криму Росією?
 - а) 2012 рік
 - б) 2013 рік
 - в) 2014 рік
 - г) 2015 рік
- 2. Який міжнародний документ засуджує анексію Криму?
 - а) Мінські угоди
 - б) Будапештський меморандум
 - в) Женевські конвенції
 - г) Хартія ООН
- 3. Який правовий статус отримали окуповані території Донецької та Луганської областей?
 - а) Автономія в складі України
 - б) Частина Російської Федерації
 - в) Тимчасово окуповані території
 - г) Незалежні республіки
- 4. Яка міжнародна організація ввела санкції проти Росії у 2014 році?
 - а) ООН
 - б) НАТО
 - в) Європейський Союз
 - г) ОПЕК
- 5. Яке рішення ухвалив Європейський суд з прав людини щодо дій Росії в Криму?
 - а) Визнав порушення прав людини
 - б) Відмовив у розгляді справи

- 3. Органи влади та управління в УНР.
- 4. Законодавство УНР та його особливості.
- 5. Політико-правові відносини УНР із західними країнами.

Тема 12. Гетьманат Павла Скоропадського: державний устрій та право

- 1. Прихід до влади Павла Скоропадського та його політичний курс.
- 2. Органи управління Гетьманату.
- 3. Соціально-економічна політика Скоропадського.
- 4. Зовнішня політика Гетьманату.
- 5. Юридичні реформи та правова система Української Держави.

Тема 13. Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР): державотворення та право

- 1. Проголошення та правові засади ЗУНР.
- 2. Органи влади та система управління в ЗУНР.
- 3. Правова система Західноукраїнської Народної Республіки.
- 4. Соціальні та економічні аспекти політики ЗУНР.
- 5. Взаємовідносини ЗУНР із міжнародними державами.

Тема 14. Радянська Україна: становлення державної влади та правової системи

- 1. Проголошення радянської влади в Україні та її наслідки.
- 2. Конституції УРСР та їх особливості.
- 3. Судова система та органи влади Радянської України.
- 4. Економічна політика радянського режиму.
- 5. Політичні репресії та правові аспекти їх реалізації.

Тема 15. Україна в роки Другої світової війни: окупація та правові зміни

- 1. Приєднання західноукраїнських земель до УРСР: правові аспекти.
- 2. Зміни в адміністративно-територіальному поділі України під час війни.
- 3. Судова система та правове регулювання в період окупації.
- 4. Державне будівництво у військовий час: правові виклики.
- 5. Правові аспекти руху опору та його міжнародне значення.

Тема 16. Радянська Україна у післявоєнний період та період деєсталінізації

- 1. Відбудова державних інститутів після Другої світової війни.
- 2. Судові реформи та зміни у правовій системі УРСР.
- 3. Конституційні зміни в УРСР у повоєнний період.
- 4. Політичні та соціальні реформи під час деєсталінізації.
- 5. Правові аспекти репресій та їх ліквідації після 1953 року.

Тема 17. Україна в період «застою» та перебудови

- 1. Адміністративно-командна система: правові механізми.
- 2. Уніфікація законодавства в УРСР.
- 3. Політика Перебудови та її вплив на правову систему України.
- 4. Роль національно-демократичного руху у зміні законодавства.

5. Конституційні ініціативи та права людини в УРСР наприкінці 1980-х років.

Тема 18. Незалежність України: формування державності та правової системи (1991-2014)

1. Проголошення незалежності України та правові аспекти суверенітету.
2. Конституційний процес та прийняття Конституції України 1996 року.
3. Реформа судової системи України у перші роки незалежності.
4. Політико-правові виклики європейської інтеграції України.
5. Етапи реформування органів державної влади України (1991-2014).

Тема 19. Україна в умовах російської агресії з 2014 року: виклики та правові зміни

1. Анексія Криму: міжнародно-правові аспекти.
2. Правове регулювання воєнного конфлікту на Донбасі.
3. Законодавчі зміни у зв'язку з російською агресією.
4. Створення механізмів компенсації збитків від агресії Росії.
5. Воєнний стан після 2022 року: правове регулювання та особливості.

Тема 20. Сучасний етап розвитку держави і права України

1. Європейська інтеграція України та адаптація законодавства до стандартів ЄС.
2. Антикорупційні реформи в Україні.
3. Судова реформа та її особливості на сучасному етапі.
4. Захист прав внутрішньо переміщених осіб (ВПО): правове регулювання.
5. Міжнародне співробітництво України у сфері безпеки та права.

МОДУЛЬ 2.

Тема 1. Історія державності та правових систем зарубіжних країн: введення у курс

1. Предмет і методологія дослідження історії держави та права.
2. Основні етапи розвитку правових систем у світі.
3. Вплив суспільних ідеологій на формування правових традицій.
4. Порівняльний аналіз правових систем різних держав.
5. Джерела права в історичному контексті.

Тема 2. Соціальна організація та правопорядок у Стародавньому Єгипті

1. Політична структура єгипетського суспільства.
2. Роль фараона у централізації влади.
3. Основи права і судова система Стародавнього Єгипту.
4. Вплив релігії на правові норми єгиптян.
5. Регулювання економічних відносин у Стародавньому Єгипті.

Тема 3. Законодавча традиція та правові норми Вавилонського царства

1. Структура та значення Кодексу Хаммурапі.

- б) Авторитарне керівництво і централізація
- в) Незалежність України від СРСР
- г) Лібералізація економіки

2. Хто очолив СРСР у 1985 році та ініціював політику перебудови?

- а) Леонід Брежнев
- б) Юрій Андропов
- в) Михайло Горбачов
- г) Костянтин Черненко

3. Яким нормативним актом було закріплено політичні реформи в УРСР у період перебудови?

- а) Закон «Про незалежність України»
- б) Конституція СРСР 1977 року
- в) Декларація про державний суверенітет України
- г) Постанова Верховної Ради УРСР

4. Яке явище стало характерним для УРСР у період перебудови?

- а) Відновлення приватної власності
- б) Створення громадських рухів та національного відродження
- в) Масова еміграція українців до Сибіру
- г) Повернення до сталінської політики

5. Коли була ухвалена Декларація про державний суверенітет України?

- а) 1991 рік
- б) 1985 рік
- в) 1990 рік
- г) 1989 рік

Тема 18. Незалежність України: формування державності та правової системи (1991-2014)

1. Коли було проголошено незалежність України?

- а) 16 липня 1990 року
- б) 24 серпня 1991 року
- в) 1 грудня 1991 року
- г) 28 червня 1996 року

2. Який документ закріпив незалежність України?

- а) Закон «Про незалежність України»
- б) Декларація про державний суверенітет України
- в) Акт проголошення незалежності України
- г) Конституція України

3. Коли була прийнята Конституція України?

- а) 1991 рік
- б) 1994 рік

5. Коли радянська влада відновила контроль над Києвом під час Другої світової війни?
 - а) 1941 рік
 - б) 1943 рік
 - в) 1944 рік
 - г) 1945 рік

Тема 16. Радянська Україна у післявоєнний період та період деєталінізації

1. Яка основна мета політики відбудови в УРСР після Другої світової війни?
 - а) Колективізація сільського господарства
 - б) Відновлення промисловості та інфраструктури
 - в) Створення незалежної Української держави
 - г) Інтеграція в європейський ринок
2. Коли була прийнята Конституція УРСР, яка закріпила її статус у складі СРСР?
 - а) 1929 рік
 - б) 1937 рік
 - в) 1945 рік
 - г) 1949 рік
3. Яка політична зміна відбулася в СРСР після смерті Сталіна?
 - а) Відновлення царизму
 - б) Лібералізація політики і деєталінізація
 - в) Встановлення військової диктатури
 - г) Оголошення незалежності союзних республік
4. Хто був ініціатором політики деєталінізації?
 - а) Йосип Сталін
 - б) Микита Хрущов
 - в) Леонід Брежнєв
 - г) Лаврентій Берія
5. Яке нововведення в судовій системі відбулося після Другої світової війни?
 - а) Відновлення земських судів
 - б) Розширення повноважень прокуратури
 - в) Введення смертної кари за всі злочини
 - г) Ліквідація судів

Тема 17. Україна в період «застою» та перебудови

1. Які особливості державного управління характерні для періоду «застою» в Україні?
 - а) Демократизація політичного життя

2. Соціальні статуси та їхнє правове закріплення у Вавилоні.
3. Покарання та санкції у вавилонському праві.
4. Вплив законодавства Вавилону на сусідні держави.
5. Економічні норми та регулювання торгівлі у Вавилоні.

Тема 4. Суспільний устрій і право Давньої Індії

1. Система варн і її правове закріплення.
2. Закони Ману та їхнє значення для індійського права.
3. Особливості сімейного та спадкового права в Індії.
4. Роль релігії у судовій системі Давньої Індії.
5. Види покарань та система санкцій.

Тема 5. Формування права і адміністрації у Стародавньому Китаї

1. Політична централізація та роль імператора.
2. Вплив конфуціанства та легізму на право Китаю.
3. Адміністративна організація державного управління.
4. Судочинство та юридичні звичаї у Китаї.
5. Регулювання соціальних відносин у давньокитайському праві.

Тема 6. Полісна система та правова думка в античній Греції

1. Розвиток полісів та їх правова система.
2. Закони Лікурґа та Солона: порівняльний аналіз.
3. Демократична система Афін: правові аспекти.
4. Судова система Афін та її принципи.
5. Регулювання права власності та спадкових відносин.

Тема 7. Еволюція права у Стародавньому Римі: від республіки до імперії

1. Основні етапи розвитку римської держави та права.
2. Закони XII таблиць та їхнє значення для юридичної системи.
3. Принципи приватного права у римській правовій системі.
4. Організація судової системи та діяльність адвокатури у Римі.
5. Вплив римського права на правові традиції Європи.

Тема 8. Королівство франків та його юридичні звичаї

1. Салічний закон та його правові особливості.
2. Суспільний лад франків та його відображення у праві.
3. Організація правосуддя у франкській державі.
4. Феодальні відносини та їхнє закріплення у законодавстві.
5. Вплив франкського права на розвиток правової системи Європи.

Тема 9. Феодальні інститути і право середньовічної Франції

1. Особливості соціальної структури середньовічної Франції.
2. Вплив канонічного права на правову систему Франції.
3. Судова система середньовічної Франції.
4. Феодальне правосуддя та міські статuti.
5. Основні положення середньовічного кримінального права Франції.

Тема 10. Зародження англійського права у середньовічний період

1. Велика хартія вольностей та її значення.
2. Формування системи загального права в Англії.
3. Парламентська монархія: політико-правові основи.
4. Роль суду присяжних у середньовічній Англії.
5. Особливості феодального та міського права Англії.

Тема 11. Правова система німецьких земель у добу Середньовіччя

1. Політична структура Священної Римської імперії.
2. Курфюрсти та їхній вплив на правову систему.
3. Феодальні закони та судові інститути.
4. Канонічне право та його застосування у Німеччині.
5. Виникнення міського права та його розвиток.

Тема 12. Канонічне та міське право Західної Європи у середні віки

1. Формування канонічного права: основні джерела.
2. Вплив церкви на світське законодавство.
3. Міські закони та їх регулювання у середньовічній Європі.
4. Роль цехів та гільдій у правовій системі міст.
5. Регулювання торговельних відносин та комерційне право.

Тема 13. Формування правових норм у Московії в середньовічну епоху

1. Судебник Івана III та Івана IV: порівняльний аналіз.
2. Розвиток кріпосного права у Московській державі.
3. Судова система Московії у Середньовіччі.
4. Політична роль правових звичаїв у Московії.
5. Вплив Візантії на правову систему Московії.

Тема 14. Правові традиції середньовічного Сходу та Африки

1. Правові системи ісламського світу та їх особливості.
2. Виникнення шариату та його вплив на суспільство.
3. Судова система на Сході у середні віки.
4. Право та суспільні відносини в Африці.
5. Торговельне право ісламського світу.

Тема 15. Державність і правові реформи Західної Європи у Новий час

1. Вплив Реформації на правову систему європейських країн.
2. Абсолютна монархія у Франції: правові аспекти управління.
3. Конституційний розвиток Англії у XVII-XVIII століттях.
4. Судові реформи та кодифікація права у Західній Європі.
5. Політичні ідеї епохи Просвітництва та їхній вплив на право.

Тема 16. Етапи становлення правової системи Англії у Новий час

1. Парламентська система Англії: історичний розвиток.
2. Загальне право та його вплив на правову систему Англії.
3. Білль про права 1689 року: історичне значення.

в) Соціалістична республіка

г) Абсолютна монархія

3. Який орган здійснював управління державою в УРСР?

а) Центральна Рада

б) Всеукраїнський З'їзд Рад

в) Верховна Рада

г) Український уряд

4. Коли УРСР офіційно увійшла до складу СРСР?

а) 1919 рік

б) 1922 рік

в) 1936 рік

г) 1945 рік

5. Яка конституція закріпила входження УРСР до складу СРСР?

а) Конституція УРСР 1919 року

б) Конституція УРСР 1929 року

в) Конституція СРСР 1924 року

г) Конституція СРСР 1936 року

Тема 15. Україна в роки Другої світової війни: окупація та правові зміни

1. Коли відбулося приєднання Західної України до УРСР?

а) 1936 рік

б) 1939 рік

в) 1941 рік

г) 1945 рік

2. Яка адміністративна структура діяла на окупованій території України?

а) Рейхскомісаріат Україна

б) Генерал-губернаторство

в) Автономний округ

г) Українська народна республіка

3. Яка українська організація вела боротьбу проти нацистських і радянських військ?

а) ОУН

б) Центральна Рада

в) КПУ

г) Раднарком

4. Яка юридична зміна була запроваджена на окупованих територіях?

а) Ліквідація українських судів

б) Відновлення польських законів

в) Встановлення німецького військового права

г) Запровадження шариату

Тема 13. Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР): державотворення та право

1. Коли було проголошено ЗУНР?
 - а) 22 січня 1918 року
 - б) 1 листопада 1918 року
 - в) 1 грудня 1918 року
 - г) 14 жовтня 1917 року
2. Як називався уряд ЗУНР?
 - а) Директорія
 - б) Рада Народних Міністрів
 - в) Державний Секретаріат
 - г) Велика Рада
3. Який документ закріплював основи державного устрою ЗУНР?
 - а) Конституція УНР
 - б) Тимчасовий основний закон
 - в) Великий княжий указ
 - г) Акт Злуки
4. Яку державну систему мала ЗУНР?
 - а) Федерацію
 - б) Демократичну республіку
 - в) Абсолютну монархію
 - г) Військову диктатуру
5. З якою державою ЗУНР намагалася об'єднатися?
 - а) Польщею
 - б) Радянською Росією
 - в) Українською Народною Республікою
 - г) Чехословаччиною

Тема 14. Радянська Україна: становлення державної влади та правової системи

1. Коли була проголошена Українська Радянська Соціалістична Республіка (УРСР)?
 - а) 1917 рік
 - б) 1918 рік
 - в) 1919 рік
 - г) 1922 рік
2. Яка форма державного правління була встановлена в УРСР?
 - а) Парламентська республіка
 - б) Демократична республіка

4. Колоніальні правові реформи Великої Британії.
5. Формування суду присяжних та його функціонування.

Тема 17. Виникнення та розвиток законодавства в Сполучених Штатах Америки

1. Конституція США 1787 року: основні принципи.
2. Федералізм у США: політико-правові аспекти.
3. Роль Верховного суду США у розвитку права.
4. Еволюція громадянських прав у США.
5. Вплив Декларації незалежності на правову систему США.

Тема 18. Розвиток державних і правових інституцій Франції у Новий час

1. Кодекс Наполеона та його значення для європейського права.
2. Соціальні реформи та правові зміни після Французької революції.
3. Судова система Франції у XIX столітті.
4. Вплив революційних ідей на правову систему Франції.
5. Державне управління та адміністративні реформи у Франції.

Тема 19. Формування правових інститутів у Німеччині Нового часу

1. Правові реформи та кодифікація права у Пруссії.
2. Запозичення римського права у Німеччині.
3. Політична структура Німецької конфедерації.
4. Розвиток комерційного права у Німеччині.
5. Конституція Німецької імперії 1871 року.

Тема 20. Трансформація права в Японії та Китаї у Новий час

1. Реформи Мейдзі та їхній вплив на правову систему Японії.
2. Конституція Японії 1889 року та її особливості.
3. Китайські правові реформи кінця XIX століття.
4. Вплив західного права на правову систему Китаю.
5. Формування сучасної правової системи Японії.

Тема 21. Держава і право Європи у Новітню добу

1. Конституційні реформи європейських країн після Першої світової війни.
2. Права людини та їхнє правове забезпечення у Європі.
3. Судові системи провідних країн Європи у XX столітті.
4. Вплив міжнародного права на національні правові системи.
5. Політичні зміни та їхній вплив на правові системи Європи.

Тема 22. Еволюція правових норм у Сполучених Штатах у Новітній період

1. Конституційні реформи США у XX столітті.
2. Розширення громадянських прав і свобод у США.
3. Федеральна судова система та її функції.
4. Антимонопольне законодавство у США.
5. Вплив США на розвиток міжнародного права.

Тема 23. Розвиток правових систем Японії та Китаю у Новітню епоху

1. Конституція Японії 1947 року та її особливості.
2. Розвиток судової системи Японії у XX столітті.
3. Соціалістичні реформи у Китаї та їхній правовий аспект.
4. Політична роль Комуністичної партії Китаю у правовій системі.
5. Економічні реформи та правові зміни у Китаї.

Тема 24. Право і держава в СРСР та країнах соціалістичного блоку

1. Конституція СРСР 1936 року та її особливості.
2. Вплив Жовтневої революції на правову систему.
3. Правові реформи у країнах соціалістичного табору.
4. Державне управління та судова система СРСР.
5. Роль Комуністичної партії у правовій системі СРСР.

Тема 25. Постколоніальні правові системи і незалежність

1. Наслідки колоніалізму для правових систем колишніх колоній.
2. Політичні системи незалежних країн після деколонізації.
3. Вплив міжнародних організацій на формування права у нових державах.
4. Збереження та трансформація традиційних правових норм.
5. Правові аспекти боротьби за незалежність у країнах Африки та Азії.

Тема 26. Глобальні тенденції розвитку права у сучасному світі

1. Вплив глобалізації на національні правові системи.
2. Міжнародне право та захист прав людини.
3. Інтеграція у світову економіку та правові механізми.
4. Регулювання діяльності транснаціональних корпорацій.
5. Виклики та перспективи розвитку світових правових систем у XXI столітті.

- в) Закон про державну мову
- г) Конституція УРСР

4. Яка форма правління була закріплена у Конституції УНР 1918 року?
 - а) Конституційна монархія
 - б) Демократична республіка
 - в) Федеративна республіка
 - г) Абсолютна монархія
5. Яке судочинство діяло в УНР?
 - а) Земські суди
 - б) Радянські трибунали
 - в) Магістратські суди
 - г) Судова система, заснована на законах Російської імперії

Тема 12. Гетьманат Павла Скоропадського: державний устрій та право

1. Який державний режим був встановлений Павлом Скоропадським?
 - а) Демократична республіка
 - б) Військова диктатура
 - в) Гетьманат
 - г) Радянська республіка
2. Який орган був головним у державному управлінні Гетьманату?
 - а) Рада Народних Міністрів
 - б) Центральна Рада
 - в) Велика Рада Старшин
 - г) Директорія
3. Яка міжнародна сила підтримувала режим Скоропадського?
 - а) Велика Британія
 - б) Німеччина та Австро-Угорщина
 - в) Франція
 - г) США
4. Яка політика домінувала в соціально-економічному розвитку Української Держави?
 - а) Націоналізація промисловості
 - б) Підтримка приватної власності
 - в) Колективізація
 - г) Відновлення кріпацтва
5. Яким документом Павло Скоропадський зрікся влади?
 - а) Конституція УНР
 - б) Маніфест про федерацію з Росією
 - в) Акт проголошення незалежності
 - г) Декрет про саморозпуск Гетьманату

1. Яким указом було остаточно скасовано автономію Гетьманщини?
 - а) Березневі статті
 - б) Маніфест Катерини II
 - в) Указ Петра I
 - г) Конституція 1832 року
2. Яке право діяло на українських землях під владою Російської імперії?
 - а) Литовські Статути
 - б) Звичаєве право
 - в) Російське імперське право
 - г) Польське законодавство
3. Як називалася система кріпосного права в Австрійській імперії?
 - а) Магдебурзьке право
 - б) Панщина
 - в) Губернське право
 - г) Вотчинне право
4. Яка подія відбулася у 1848 році в Австрійській імперії?
 - а) Ліквідація кріпосного права
 - б) Запровадження нового кодексу
 - в) Утворення автономної Галичини
 - г) Проголошення незалежності України
5. Яка адміністративна одиниця діяла на українських землях під владою Російської імперії?
 - а) Гетьманщина
 - б) Воєводства
 - в) Губернії
 - г) Провінції

Тема 11. Українська Народна Республіка (УНР): державотворення та право

1. Який документ проголосив створення Української Народної Республіки?
 - а) Перший Універсал
 - б) Другий Універсал
 - в) Третій Універсал
 - г) Четвертий Універсал
2. Хто очолював Центральну Раду УНР?
 - а) Симон Петлюра
 - б) Павло Скоропадський
 - в) Володимир Винниченко
 - г) Михайло Грушевський
3. Який акт став основним законодавчим документом УНР?
 - а) Конституція УНР 1918 року
 - б) Конституція ЗУНР

**ТЕСТИ
МОДУЛЬ 1**

Тема 1. Вступ до курсу Історія держави і права України

1. Який метод є основним у дослідженні історії держави і права?
 - а) Діалектичний
 - б) Порівняльно-правовий
 - в) Соціологічний
 - г) Економічний
2. Який період є початковим у періодизації історії держави і права України?
 - а) Київська Русь
 - б) Галицько-Волинська держава
 - в) Литовсько-Руська доба
 - г) Доісторичний період
3. Яке джерело є найдавнішим для вивчення історії українського права?
 - а) Литовські статuti
 - б) Руська Правда
 - в) Конституція Пилипа Орлика
 - г) Універсали Центральної Ради
4. Хто з істориків досліджував питання періодизації українського державного права?
 - а) Володимир Антонович
 - б) Михайло Грушевський
 - в) Дмитро Яворницький
 - г) Іван Франко
5. Яке значення курсу "Історія держави і права України" для сучасного правника?

- а) Формує розуміння правової культури
- б) Допомагає розв'язувати кримінальні справи
- в) Визначає економічний розвиток країни
- г) Використовується лише у наукових дослідженнях

Тема 2. Державні утворення та право на території України в доісторичний період

1. Яка особливість суспільного устрою Трипільської культури?
 - а) Військова демократія
 - б) Родоплемінний устрій
 - в) Феодальна ієрархія
 - г) Імперська централізація
2. Яка політична організація була характерна для скіфів?
 - а) Демократичні республіки
 - б) Монархія
 - в) Військова демократія
 - г) Теократія
3. Яке право використовувалося в античних містах Північного Причорномор'я?
 - а) Римське право
 - б) Грецьке полісне право
 - в) Канонічне право
 - г) Варварські правди
4. Боспорське царство було відоме своєю правовою системою, що базувалася на:
 - а) Римському праві
 - б) Грецькому праві
 - в) Звичаєвому праві скіфів
 - г) Законах Хаммурапі
5. Який соціальний устрій мав значення для функціонування античних міст-держав Причорномор'я?
 - а) Феодальна система
 - б) Кастова система
 - в) Рабовласницька система
 - г) Колоніальна адміністрація

Тема 3. Київська Русь: становлення державності та права

1. Який рік вважається традиційною датою заснування Київської Русі?
 - а) 852 р.
 - б) 862 р.

4. Яка соціальна група мала привілейований статус у Запорозькій Січі?
 - а) Міщани
 - б) Козаки
 - в) Шляхта
 - г) Священики
5. Яке покарання найчастіше застосовувалося на Запорозькій Січі?
 - а) Смертна кара
 - б) Вигнання за межі Січі
 - в) Грошові штрафи
 - г) Позбавлення майна

Тема 9. Козацька держава (Гетьманщина): державний устрій та право

1. Який документ офіційно закріплював автономію Гетьманщини?
 - а) Березневі статті
 - б) Конституція Пилипа Орлика
 - в) Литовські Статути
 - г) Магдебурзьке право
2. Який орган влади був головним у Гетьманщині?
 - а) Верховна рада
 - б) Генеральна рада
 - в) Земський собор
 - г) Московський воєвода
3. Який соціальний стан мав найбільші привілеї в Гетьманщині?
 - а) Селяни
 - б) Шляхта
 - в) Козацька старшина
 - г) Священики
4. Який судовий орган діяв у Гетьманщині?
 - а) Гетьманський суд
 - б) Земський суд
 - в) Воєводський суд
 - г) Гродський суд
5. Яка правова система домінувала в Гетьманщині?
 - а) Литовські Статути
 - б) Руська Правда
 - в) Польське законодавство
 - г) Московське право

Тема 10. Українські землі під владою Російської та Австрійської імперій

2. Яка правова система почала домінувати на українських землях після Люблінської унії?
 - а) Московське право
 - б) Римське право
 - в) Польське право
 - г) Шаріат
3. Який судовий орган функціонував у Речі Посполитій?
 - а) Сейм
 - б) Гродський суд
 - в) Козацька рада
 - г) Магістрат
4. Які права втратила православна українська шляхта у складі Речі Посполитої?
 - а) Виборчі
 - б) Політичні
 - в) Судові
 - г) Військові
5. Яке право використовувалося у містах, що отримали самоврядування?
 - а) Магдебурзьке
 - б) Римське
 - в) Звичаєве
 - г) Московське

Тема 8. Запорозька Січ: військово-політична організація та право

1. Яке місто було першою Січчю?
 - а) Базавлуцька
 - б) Чортомлицька
 - в) Томаківська
 - г) Кам'янська
2. Який орган влади в Запорозькій Січі ухвалював найважливіші рішення?
 - а) Гетьман
 - б) Козацька рада
 - в) Старшинська рада
 - г) Судова палата
3. Яке право діяло на території Запорозької Січі?
 - а) Руська Правда
 - б) Козацьке звичаєве право
 - в) Литовські статuti
 - г) Польське законодавство

- в) 882 р.
 - г) 988 р.
2. Який соціальний прошарок не входив до структури суспільства Київської Русі?
 - а) Бояри
 - б) Козаки
 - в) Холопи
 - г) Вільні селяни
3. Який орган управління існував у Київській Русі та мав дорадчі функції?
 - а) Боярська дума
 - б) Земський собор
 - в) Віче
 - г) Сенат
4. Яке значення мало прийняття християнства для правової системи Київської Русі?
 - а) Запровадження римського права
 - б) Виникнення писаного права
 - в) Відмова від старих правових норм
 - г) Заборона князівських судів
5. Який князь запровадив адміністративний поділ на уділи?
 - а) Святослав Ігоревич
 - б) Ярослав Мудрий
 - в) Володимир Великий
 - г) Олег Віщий

Тема 4. Руська Правда як джерело права Київської Русі

1. Яка редакція Руської Правди була найдавнішою?
 - а) Коротка
 - б) Пространна
 - в) Скорочена
 - г) Повна
2. Що означає термін "віра" у Руській Правді?
 - а) Релігійний обряд
 - б) Грошовий штраф
 - в) Відшкодування майна
 - г) Духовна клятва
3. Який вид покарання переважав у Руській Правді?
 - а) Тілесні покарання
 - б) Смертна кара

- в) Грошові штрафи
- г) Відрубвання кінцівок
- 4. Руська Правда регулювала такі правовідносини:
 - а) Лише кримінальні
 - б) Лише цивільні
 - в) Майнові, кримінальні та спадкові
 - г) Виключно релігійні
- 5. Які види власності визначала Руська Правда?
 - а) Приватна, державна, комунальна
 - б) Родова, індивідуальна, колективна
 - в) Звичаєва, князівська, церковна
 - г) Військова, землеробська, купецька

Тема 5. Галицько-Волинська держава: особливості державного устрою та права

1. Який князь вважається засновником Галицько-Волинського князівства?
 - а) Роман Мстиславич
 - б) Данило Галицький
 - в) Володимир Великий
 - г) Ярослав Осмомисл
2. Яка форма правління була в Галицько-Волинській державі?
 - а) Республіка
 - б) Абсолютна монархія
 - в) Феодальна монархія
 - г) Військова диктатура
3. Яке місто стало столицею Галицько-Волинської держави за Данила Галицького?
 - а) Київ
 - б) Львів
 - в) Галич
 - г) Володимир-Волинський
4. Які правові акти діяли на території Галицько-Волинської держави?
 - а) Руська Правда та Литовські статuti
 - б) Литовські статuti
 - в) Великий князівський указ
 - г) Судебник Івана III
5. Який вплив на правову систему Галицько-Волинської держави мали міжнародні зв'язки?
 - а) Відбувалося запозичення візантійських та західноєвропейських норм
 - б) Діяло виключно звичаєве право

в) Запозичувалося виключно польське право

6. Тема 6. Литовсько-Руська держава та її вплив на правову систему України

1. Який принцип характеризував політику Литовської держави щодо українських земель?
 - а) «Старого не рушимо, нового не вводимо»
 - б) «Одна держава – один закон»
 - в) «Поділ і володарюй»
 - г) «Право сильного»
2. Який документ став основним кодексом права у Великому князівстві Литовському?
 - а) Руська Правда
 - б) Литовські Статuti
 - в) Судебник Івана III
 - г) Великий князівський указ
3. Яка редакція Литовського Статуту діяла найдовше на українських землях?
 - а) 1529 року
 - б) 1566 року
 - в) 1588 року
 - г) 1600 року
4. Яка соціальна група отримала найбільші привілеї за Литовськими статутами?
 - а) Козацтво
 - б) Шляхта
 - в) Селяни
 - г) Міщани
5. Який суд був основним у Литовсько-Руській державі?
 - а) Губернський суд
 - б) Земський суд
 - в) Церковний суд
 - г) Козацька рада

Тема 7. Правове становище українських земель у складі Речі Посполитої

1. Який договір об'єднав Литву і Польщу у єдину державу?
 - а) Кревська унія
 - б) Городельська унія
 - в) Люблінська унія
 - г) Берестейська унія